

Jelige: MRE 813

**A MAGYARORSZÁGI UKRÁN KISEBBSÉGI SZERVEZETEK
MŰKÖDÉSE**

**THE UKRAINIAN MINORITY ORGANISATIONS IN THEIR
OPERATION IN HUNGARY**

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ.....	1
A KISEBBSÉGI TÖRVÉNY ELŐKÉSZÜLETE ÉS MEGSZÜLETÉSE	2
A 2005. ÉVI NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGEKRE VONATKOZÓ EGYES TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSA.....	8
A 2010. ÉVI NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGRE VONATKOZÓ TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA	10
AZ ÚJ ALKOTMÁNY, AMELY 2012. JANUÁR ELSEJÉN LÉP HATÁLYBA	11
KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATOK	13
KISEBBSÉGEK ANYAGI TÁMOGATÁSÁNAK RENDSZERE ÉS FINANSZÍROZÁSI FORRÁSAI.....	21
KISEBBSÉGI CIVIL SZERVEZETEK, EGYESÜLETEK	31
KISEBBSÉGI KÖZMŰVELŐDÉS, HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KÖZÖSSÉGI ÉLET	34
KISEBBSÉGI OKTATÁS.....	37
ÖSSZEGZÉS	39
IRODALOMJEGYZÉK	40

BEVEZETŐ

Főiskolai tanulmányaim végén szakdolgozati témámnak a magyarországi ukrán kisebbségi szervezetek működését, az ukrán kisebbség történelmi, gazdasági, politikai és kulturális életének jellemzőinek bemutatását választottam. Ehhez felhasználtam azokat a tanulmányaimat, melyek keretén belül megismertem hazánk önkormányzati rendszerét, és e rendszeren belül a magyarországi kisebbségek képviselését. Kezdetektől fogva foglalkoztatott engem a környező országok történelme és kisebbségek szerepe, talán azért is, mert én is az ukrán kisebbséghez tartozónak vallom magam.

Jelen – Tudományos Diákkör keretében írt – dolgozatom célja az, hogy részletesen bemutassam a mai kisebbségek, azon belül is az ukrán kisebbség szervezetének működését, azokat az anyagi feltételeket, melyekkel a Magyar Állam biztosítja e szervezetek fennállását. Szeretném bemutatni azt is, hogy a rendszerváltást követően a kisebbségek érdekeinek érvényesülését biztosító jogi garanciák elégségesek, garantálják ezen érdekek megvalósulását.

Tekintettel a téma jelentőségére, a szakdolgozatomban szereplő történelmi áttekintést jelen dolgozatomban nem érintem, azt egy másik TDK tanulmányban fejtem ki részletesen.

A KISEBBSÉGI TÖRVÉNY ELŐKÉSZÜLETE ÉS MEGSZÜLETÉSE¹

Az első átfogó kisebbségi törvény létrehozására Samu Mihály tett kísérletet 1979-ben. Ezzel a javaslattal az akkori kulturális és igazságügyi miniszterek egyetértettek, azonban Korom Mihály elvetette. Ő volt a felelős Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságában a jogalkotásért. 1988-ban nyílt ismét lehetőség arra, hogy a kisebbségi törvény megalkotásával foglalkozzanak.

Szokai Imre és Tabajdi Csaba, az MSZMP KB Külügyi osztályának helyettes vezetői voltak azok, akik 1988 februárjában azt javasolták, hogy a kisebbségi politikát új alapokra kell helyezni. Ez a kérdés a Hazafias Népfront egyik februári ülésén is elhangzott, de májusban az MSZMP országos értekezletén nem vitatták meg. Június 15-én a Művelődési Minisztérium Nemzetiségi Osztálya alkotta meg a koncepciót, amely a kisebbségi jogok érvényesítésének legfőbb keretét a társadalmi egyesületekben látta.

Ugyanaznap Samu Mihály is nyilvánosságra hozta koncepcióját, ami csak a hivatalosan elismert nemzetiségi kisebbségekre vonatkozott, de megemlítette a mikrokisebbségeket is. Javaslatában nyelvhasználatot, oktatást, valamint új szervezeti-intézményi megoldásokat szorgalmazott. A Minisztertanács 1988. szeptember 20-án megjelentette a „Javaslat a nemzetiségi törvény politikai irányelveire” című dokumentumát, amelyben meghatározta, hogy a származás nem lehet a kritériuma a nemzetiséghez való tartozásnak. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága (KB) november 22-én egyöntetűen elfogadta a nemzetiségi politikára, valamint törvényre vonatkozó javaslatokat. A Központi Bizottság javaslatával sikerült elérni, hogy a kisebbségi törvény felkerüljön a politikai napirendek közé, azonban formális döntés a Németh-kormány alatt nem született. A napirendi pontok közül azonban nem került le, ugyanis később az Antall kormány időszakában tovább folytatódott a kidolgozás szakasza, amelynek eredménye egy nemzetközileg elismert törvényi szintű jogi norma.

¹ Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek autonómiája,

http://www.hhrf.org/kisebbsegkutatas/kk_2006_03/cikk.php?id=1415,

Letöltés dátuma: 2011. február 16.

Bindorffer Györgyi: Jövevényektől az államalkotó tényezőig

• Nemzetiségek és nemzetiségpolitika Magyarországon 1790-től napjainkig,

<http://www.kisebbsegiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>, Letöltés dátuma: 2011. február 01.

Bindorffer Györgyi: Kisebbség és kettős identitás, <http://mek.oszk.hu/03600/03649/>,

Letöltés dátuma: 2011. március 01.

Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény történeti kronológiája, <http://adatbank.transindex.ro/regio/tortenelem/?nevmutato=91>,

Letöltés dátuma: 2011. március 09.

A kisebbségi törvény megalkotását a következő eseménysorral lehetne jellemezni a leginkább, amikor a közpolitikai kapcsolatrendszerben szereplő érdekelt és érintett személyek igyekeztek a saját és gyakran egymással ellentétes érdekeiket belefoglalni a normaszövegbe, amely egy kompromisszumokkal, ellentmondásokkal és felemás megoldásokkal teli eredményhez vezetett.

A törvény kialakításakor két - alapvetően más elgondolású - koncepció versenyzett egymással. Az egyik közülük, az „autonomisták” csoportja, amely eleinte a Nemzetiségi Kollégium és a Titkárság, majd a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal (NEKH)² köré szerveződött. A megoldást ők a kisebbségi jogok biztosításában, intézmények megalkotásában, valamint a kisebbségi autonómiában látták. A másik az Igazságügyi minisztérium köré szerveződő „liberálisok”, akik szerint nincs szükség külön kisebbségi jogokra és intézményekre, mivel szerintük az egész jogrendszert kisebbségbaráttá kell alakítani. Az 1989. novemberi valamint az 1990. februári, Bíró Gáspár által elkészített autonomista tervezet is tartalmazta a szabad identitásválasztás elvét (mi szerint az, hogy valaki egy kisebbség tagjának vallja magát az az egyén emberi és elidegeníthetetlen joga), valamint a személyi elven szerveződő kulturális és szociális önkormányzatokat, melynek tagjait az önkormányzat szervei felügyelték volna. Bár ez a koncepció több kritikát is kapott, de a kisebbségi önkormányzatok létrehozásának javaslatát az 1990. május végén hivatalba lépett, Antall József vezette koalíciós kormány az 1990. augusztusi alkotmánymódosításon beiktatta.

A „liberális” csoport által megalkotott 1989. áprilisi, valamint az 1990. szeptemberi tervezetek Baka Andrásához köthetőek. Ezek az elképzelések azonban kisebbségi jogokban nem bővelkedtek, ugyanis az Országgyűlés határozatban döntött volna arról, hogy melyik kisebbség minősül nemzeti, illetve etnikai kisebbségnek. Az Igazságügyi minisztérium 1990 végén létrehozott új javaslata alapján a leendő kisebbségi önkormányzatok csupán csak egyesületként működhetek volna. Ez viszont nem valósulhatott meg, mert egy kisebbség akár több országos önkormányzatot is létrehozhatott és ezzel csökkent volna a hatékonysága a kisebbségi érdekképviselőnek. A kisebbségek csalódottak voltak, ugyanis a kormány nem kérte ki a véleményüket a kisebbségi törvény előkészítésében. Ezért kilenc kisebbség 1991. január 30-án

² 1990. augusztus 30-án a kormány a 34/1990. számú rendeletével hozta létre, a hazai kisebbségekkel kapcsolatos állami feladatok ellátására.

megalkotta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Kerekasztalát³ és saját törvényjavaslatot dolgoztak ki a NEKH mellett. Az eddig elkészült törvénytervezetről a következőképpen vélekedtek:

- (1) Figyelmen kívül hagyták bizonyos elemi érdekeiket;
- (2) Nem tartalmazták a kisebbségi jogok érvényesülésének fontos garanciáit;
- (3) Nem rendezték a kisebbségek legitim képviselőjének ügyét az egyenrangú partneri viszony alapján helyi és országos szinteken;
- (4) Nem rögzítették az Alkotmányban is szereplő helyi és országos önkormányzatok létrehozásának és működtetésének a módját és közhatalmi jogosítványaik körét;
- (5) Nem tartalmazták a kisebbségek számára létfontosságú tömegkommunikációs, kulturális, nyelvi és oktatási alapintézmények létrehozásával és működtetésével kapcsolatos követelményeket és jogokat;
- (6) Hiányoztak belőlük a problémák kezelését szolgáló állami intézmények létrehozásáról és működéséről szóló előírások a kormány, az igazságszolgáltatás és az önkormányzatok szintjein;
- (7) Esetenként sértő, diszkriminatív szabályozás is előfordult bennük, a kisebbségekkel szemben jogvesztést is kilátásba helyezve, amennyiben nem fogadnák el a jogszabályalkotók feltételeit;
- (8) Nem tartalmazták a kisebbségi jogok érvényesülésének gazdasági biztosítékait és tárgyi feltételeit.⁴

1991. május 15-én elkészült a NEKH kisebbségi törvénytervezete, amely nem tartalmazta kisebbségek meghatározását vagy felsorolását, valamint a helyi és országos önkormányzatok létrehozásánál két lehetőséget adott meg. Az egyik az egyesületi és önkéntes alapon létrejövő, a másik, hasonlóan mint az előbbi, csak a tagok nyilvántartásával létrejövő helyi kisebbségi önkormányzatok.

Bársony János és Kaltenbach Jenő 1991 júniusában készítették el a Kisebbségi Kerekasztal törvénytervezetét, amely megfogalmazta a kisebbség fogalmát, a törvény személyi hatályát és az identitásválasztás szabadságát. Ezen kívül a személyi hatálya már nem csak a magyar állampolgárookra, hanem azokra a külföldiekre is vonatkozott, akik már legalább öt éve itt élnek, vagy állandó tartózkodási engedéllyel rendelkeznek. A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal és a Kerekasztal képviselői 1991 júniusában megkezdték a két tervezet egységesítését, szeptemberre pedig elkészült a közös tervezetük.

³ A Kerekasztalt a következők alkották: az Amalipe Cigány Kultúra- és Hagyományörző Egyesület, a Magyarországi Románok Szövetsége, a Magyarországi Horvátok Szövetsége, a Magyarországi Németek Szövetsége, a Magyarországi Szlovákok Szövetsége, a Magyarországi Szlovének Szövetsége, a Magyarországi Roma Parlament, a Phralipe Független Cigány Szervezet és a Szerb Demokratikus Szövetség, majd bekapcsolódtak az ukránok és a ruszinok, a görögök, lengyelek, bolgárok.

⁴ Régió Kisebbségtudományi Szemle 1991. 2. évf. 1. sz. 7. oldal
<http://epa.oszk.hu/00000/00036/00005/pdf/21.pdf>, Letöltés dátuma: 2011. február 15.

A tárcaközi egyeztetések során az Igazságügy Minisztérium továbbra is az egyesületi forma bevezetését támogatta, míg a Belügyminisztérium a kisebbségi önkormányzatok felépítését a települési önkormányzati szerkezetébe szerette volna integrálni, a választásokat pedig bizonyos számú választópolgár kezdeményezéséhez és kisebbségi névjegyzékhez szabta. A Pénzügyminisztérium is támogatta a névjegyzék gondolatát, ugyanis anélkül nem állapítható meg a jogalanyok száma. A Kerekasztal azonban markánsan elutasította a Belügyminisztérium által javasolt és a Pénzügyminisztérium által támogatott névjegyzéket.

A kormány 1992 februárjában a Belügyminisztérium javaslatát támogatta, amelyben nem ugyanolyan jogi mértékkel rendelkezett volna az etnikai kisebbség, mint a nemzeti kisebbség. Ezen felül, amit még érdemes kiemelni, hogy a személyi hatály csak a magyar állampolgárookra terjedt volna ki, és a helyi önkormányzatok a települési önkormányzatok rendszerébe integrálódtak volna.

A Belügyminisztérium továbbra is ragaszkodott a kisebbségek regisztrációjához, azonban ezt teljesen elfogadhatatlannak tartotta a Kerekasztal.

Hosszas egyeztetések után az 1992. májusi tárgyalásokon több kérdésben is sikerült egyezsége jutniuk. Többek között sikerült meghatározni a kisebbség fogalmát, mely szerint „... a nemzeti kisebbségek azok a saját nyelvvel és kultúrával rendelkező népcsoportok, amelyek a magyarsággal történelmileg együtt élnek és van anyanemzetük. Etnikai kisebbségek azok, amelyeket a lakosság többi részétől saját nyelvük vagy kultúrájuk, hagyományaik különböztetnek meg, de nincs anyanemzetük, illetve a magyarsággal való történeti együttélés során nemzeti kisebbségként nem artikulálódtak.”⁵, továbbá a 13 népcsoportot, amely élhet a törvényben megállapított jogokkal⁶. Ugyanakkor a kisebbségek hatására a névjegyzék kikerült a törvénytervezetből. Az egyeztetések után júniusban beterjesztették az Országgyűlésnek a törvényjavaslatot, melynek vitája csak szeptemberben kezdődött meg.

⁵ Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény történeti kronológiája <http://adatbank.transindex.ro/regio/tortenelem/?nevmutato=91>, Letöltés dátuma: 2011. március 09.

⁶ A tizenhárom kisebbség: a bolgár, a cigány, a görög, a horvát, a lengyel, a német, az örmény, a román, a ruszin, a szerb, a szlovák, a szlovén és az ukrán.

A politikai megállapodást követően, 1993. július 7-én, 96,5%-os többséggel *a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvényt* a Parlament elfogadta. A törvény 1993. október 20-án lépett hatályba.

A törvény a következőket mondja ki: az itt élő kisebbségek részesei a nép hatalmának, államalkotó tényezők, kultúrájuk része a magyar kultúrának. Ezen felül minden kisebbségi személynek joga van a szülőföldjével való kapcsolattartáshoz, illetve minden kisebbség jogosult arra, hogy nemzeti vagy etnikai kisebbségként létezzen.⁷ Továbbá a törvény tiltja, a hátrányos megkülönböztetést a kisebbségekkel szemben. Tiltja továbbá a kisebbségek ki-, vagy áttelepítését, hovatartozása miatti üldözését, valamint az általuk lakott terület nemzeti vagy etnikai viszonyainak megváltoztatását.

A II. fejezet az egyéni kisebbségi jogokat írja le, amely szerint a kisebbséghez való tartozás vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ami akár lehet kettős vagy többes is. Továbbá a kisebbséghez tartozó személynek joga van ahhoz, hogy a népszámláláskor kifejezhesse a kisebbséghez való tartozását, valamint esélyegyenlőség illeti meg a kultúra és a politika területén. Mindezek mellett joguk van a hagyományaik ápolására, a családi ünnepeik anyanyelven történő megtartásához és a név szabad választásához.⁸

A kisebbséghez tartozó személynek joga van az anyanyelvének, történelmének, kultúrájának, hagyományainak megismeréséhez, ápolásához, gyarapításához és az anyanyelvi oktatásban, művelődésben való részvételhez.⁹

A kisebbségek közösségi jogai között sorolták fel az önazonosság megőrzését, ápolását és átörökítésének elidegeníthetetlen jogát. Joguk van az önszerveződésre, a nyelvük ápolására és fejlesztésére, tárgyi és szellemi kultúrájuk ápolására és gyarapítására.¹⁰

A törvényben foglaltak közül mégis a legfontosabb a helyi és az országos önkormányzat létrehozása és annak működése. Kisebbségi önkormányzatot a választópolgárok hozhatnak létre, melynek legfontosabb feladata a kisebbségi érdekek védelme. Egy kisebbség csak egy országos kisebbségi önkormányzatot hozhat létre.¹¹

⁷ 1993. évi LXXVII. törvény I. Fejezet 3-4.§, Letöltés dátuma: 2010. december 10.

<http://www.nemzetisegek.hu/dokumentumok/kisebbssegitorveny/kisebbstorvmagyar2006.pdf>

⁸ 1993. évi LXXVII. törvény II. Fejezet 7-12.§, Letöltés dátuma: 2010. december 10.

<http://www.nemzetisegek.hu/dokumentumok/kisebbssegitorveny/kisebbstorvmagyar2006.pdf>

⁹ 1993. évi LXXVII. törvény II. Fejezet 13. §, Letöltés dátuma: 2010. december 10.

<http://www.nemzetisegek.hu/dokumentumok/kisebbssegitorveny/kisebbstorvmagyar2006.pdf>

¹⁰ 1993. évi LXXVII. törvény III. Fejezet 15-17. §, Letöltés dátuma: 2010. december 10.

<http://www.nemzetisegek.hu/dokumentumok/kisebbssegitorveny/kisebbstorvmagyar2006.pdf>

¹¹ 1993. évi LXXVII. törvény IV. Fejezet 21-23. §, Letöltés dátuma: 2010. december 10.

<http://www.nemzetisegek.hu/dokumentumok/kisebbssegitorveny/kisebbstorvmagyar2006.pdf>

A törvény az önkormányzati vezetők szerint nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az emberek merjék kinyilvánítani a kisebbséghez való tartozásukat. Azonban a törvény számos hiányosságot is tartalmaz, mint például az álképviselők felbukkanásának lehetősége, ugyanis az *1994. évi LXI. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról* 2. § (1) az Alkotmány 70. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Magyar Köztársaság területén élő minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési és a helyi önkormányzati, továbbá a kisebbségi önkormányzati választásokon választható és - ha a választás, illetőleg népszavazás napján az ország területén tartózkodik - választó legyen, valamint országos vagy helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen.”¹²

Azonban ez pontosan nem határozta meg, hogy kik is valójában a kisebbségek és kik rendelkeznek csak a kisebbségeknek járó külön jogokkal, így a nem kisebbséghez tartozók is alakíthattak kisebbségi önkormányzatokat és ezeknek a kiskapuknak a megléte eredményezte a törvény újragondolását.

¹² 1994. évi LXI. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=9119>, Letöltés dátuma: 2011. március 07.

A 2005. ÉVI NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGEKRE VONATKOZÓ EGYES TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSA¹³

1994-es kisebbségi választásokon nem volt jelentős mértékű visszaélés, míg az 1998-as választáson több olyan képviselő is megjelent, akik nem tartoztak a kisebbségi közösségekhez. A 2002-es választáson azonban már mind a 13 kisebbség körében történtek visszaélések, ugyanis olyan településeken alakultak önkormányzatok, ahol a népszámlálási adatok alapján senki sem vallotta magát kisebbséginek.

A törvénymódosítást 1997-ben a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elkezdte az akkor még jól működő elektori rendszer továbbfejlesztésével. 1998-ban létrejött egy ad hoc albizottság, melyben a pártok, az országos önkormányzatok, a tárcák képviselői, valamint a kisebbségi biztos vett részt. 2000 tavaszán az albizottság befejezte munkáját, átadta az általuk elkészített kisebbségi törvénymódosítást és egy új választójogi szabályokat tartalmazó törvényt. A választójogi törvény célja és lényege az lett volna, hogy csak olyanok kerülhessenek a kisebbségi önkormányzatokba, akiknek van valami tényleges kötődése a közösséghez. Ennek érdekében egy nyilatkozatot kellett volna tenniük, hogy valóban ehhez a közösséghez tartoznak. 2000 nyarán az országos kisebbségi önkormányzatok sem koncepciójában, sem tartalmában, sem megfogalmazásában nem értettek egyet a javaslattal.

A törvény módosításával kapcsolatos munka 2003 tavaszán vette kezdetét ismét, amikor is az Országgyűlés határozatban rendelkezett arról, hogy a Kormány vizsgálja felül a kisebbségi törvényt, illetve a választásokkal kapcsolatos szabályokat, és 2003. december 31-ig terjessze be az ezzel kapcsolatos módosítási javaslatát. A törvény módosításakor ismét előtérbe került a választási névjegyzék bevezetése, amit már egyszer 1993-ban visszautasítottak, ugyanis másképp elképzelhetetlennek tartották az illetéktelenek kizárását a közösségekből. A jelöltállítás szigorításával a kisebbségek egyetértettek, csak a választói névjegyzékkel nem, ezért 2004 januárjában hét országos

¹³ Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek autonómiája,

http://www.hhrf.org/kisebbssegkutatas/kk_2006_03/cikk.php?id=1415,

Letöltés dátuma: 2011. február 16.

Bindorffer Györgyi: Jövevényektől az államalkotó tényezőkig

• Nemzetiségek és nemzetiségpolitika Magyarországon 1790-től napjainkig,

<http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>, Letöltés dátuma: 2011. február 01.

Bindorffer Györgyi: Kisebbség és kettős identitás, <http://mek.oszk.hu/03600/03649/>,

Letöltés dátuma: 2011. március 01.

Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény történeti kronológiája, <http://adatbank.transindex.ro/region/tortenelem/?nevmutato=91>,

Letöltés dátuma: 2011. március 09.

kisebbségi önkormányzat¹⁴ közös állásfoglalást alakított ki, amelyben elutasították a névjegyzék alkalmazását, de hangsúlyozták a szűrés fontosságát. A 2004-es törvénytervezettel a Fidesz több ponton nem értett egyet, de a változtatások, amiket be akart vezetni, a kisebbség számára voltak elfogadhatatlanok. A tervezet névjegyzéki részének átdolgozását a Fidesz és az MSZP a kisebbségek bevonása nélkül akarta megvalósítani. Az eredeti elképzelés szerint a névjegyzéket az országos kisebbségi önkormányzatok készítették volna el, de a két nagypárt elképzelése szerint a települések jegyzőinek hatáskörébe került volna, és abba csak a jegyző tekinthetett volna bele. 2005. június 13-i ülésén 99%-os támogatás mellett a parlament elfogadta az MSZP és a Fidesz új javaslatát, de kihirdetésre csak októberben került sor, mert az akkori köztársaság elnök, Mádl Ferenc a kedvezményes mandátum miatt megtámadta az Alkotmánybíróságnál. Az új jogszabály az önkormányzati választások tisztábbá és átláthatóbbá tételét kívánta megvalósítani. A 2005. évi CXIV. törvény fontosabb elemei közé tartozik a választói névjegyzék bevezetése. A listára való jelentkezés a jegyzőnél történik, ez a lista titkos, így a jegyző kivételével más nem láthatja, csak a végső létszám, ami publikus. Azokon a településeken, ahol legalább 30-an iratkoztak fel a listára, a jegyző választást hirdet. A jelölteknek egyszeri nyilatkozási kötelessége van, ami nyilvános, és amelyben vállalja a kisebbség képviselői kötelességét, hovatartozását és azt, hogy ismeri a kisebbségi kultúrát és nyelvet.

A kedvezményes mandátum megoldásáról a mai napig nem született megoldás.

A lista bevezetésével félt, hogy a kisebbségi önkormányzatok száma csökkenni fog a korábbi évekhez képest.

¹⁴ A hét országos önkormányzat: a bolgár, a görög, a lengyel, az örmény, a román, a szerb, és az ukrán. Később a ruszinok is csatlakoztak.

A 2010. ÉVI NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGRE VONATKOZÓ TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA¹⁵

A 2005. évi CXIV. törvény módosította a kisebbségi választójogi rendszert, azonban az új szabályozással megtartott 2006. évi választások nem a várt eredményt mutatták, mivel ismét jelentkeztek olyan személyek és csoportok, akik visszaéltek a kisebbségi közösségek számára biztosított külön jogokkal, és olyan településeken kezdeményeztek és alakítottak kisebbségi önkormányzatokat, ahol a népszámlálási adatok szerint nem is élt az adott kisebbség.

A 2010 tavaszán tartott országgyűlési választások alapvető változásokat hoztak Magyarország közéletében, így a kisebbségpolitikában is. Az új Országgyűlésnek az első döntései között szerepelt a kisebbségek parlamenti képviseletének újragondolása. A 2010. május 20-ai ülésnapon módosították a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvényt, amely rögzíti, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségek képviseletére a 200 főben meghatározott országgyűlési képviselői létszám felett további, legfeljebb tizenhárom képviselő választható.

A kormányzat legfőbb céljának tűzte ki, hogy az Országgyűlés és a Kormány, valamint a nemzetiségek, illetve képviseleteik, de elsősorban az országos kisebbségi önkormányzatok között helyreállítsák a jó partneri viszonyt. A Kormány első lépése a kisebbségi önkormányzati rendszer működésének áttekintése és vizsgálata volt.

Az elfogadott törvénymódosítás szerint a 2010. évi választáson lecsökkent a kisebbségi önkormányzati választásokon megválasztható települési és területi, valamint az országos kisebbségi önkormányzati testületek tagjainak létszáma. A települési ötről négyre csökkent, míg a területi kisebbségi önkormányzatok létszáma pedig kilencről hétre.

Azonban a módosítások ellenére ismét nyilvánvalóvá váltak a rendszer hiányosságai. Továbbra is nagy hangsúly van az ún. etnobiznisz jelenség megszüntetésére.

¹⁵ A Magyar Köztársaság Kormánya: J/4456. számú BESZÁMOLÓ,
a Magyar Köztársaság területén él ő nemzeti és etnikai kisebbségek helyzetéről (2009. február — 2011. február),
<http://www.parlament.hu/irom39/04456/04456.pdf>,
Letöltés dátuma: 2011. október 21.

AZ ÚJ ALKOTMÁNY, AMELY 2012. JANUÁR ELSEJÉN LÉP HATÁLYBA¹⁶

A 2012. január 1-jén hatályba lépő új alkotmány számos - a kisebbségi jogvédelmeit is érintő - is új változást hoz. Azt azonban egyelőre nem tudjuk, hogy mit tartalmaz majd a választójogi törvény, a „Magyarországon élő nemzetiségek Országgyűlés munkájában történő részvételéről szóló törvény”, illetve a készülő új kisebbségi törvény.

Az új alkotmányban a „nemzeti” és „etnikai” kisebbségeket a „nemzetiség” szó foglalja magában, pedig nem véletlenül használjuk a kettő közötti különbségtételt. Az új alkotmány elkészítésekor azonban a kisebbségek szinte kizárólag csak ebben a tárgykörben tettek javaslatokat a 2011-es alkotmányozás során.

Az Országos Horvát Önkormányzat a „kisebbség” elnevezést sértőnek, lekicsinylőnek találja és ragaszkodik a „nemzetiség” fogalmának használatához. Továbbá szorgalmazza, hogy a nemzetiségeket ismerjék el a magyar nemzet részeként, valamint, hogy az új szabályozás tartalmazza a kisebbségi országgyűlési képviselét.¹⁷

Az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat álláspontja megegyezik az előző állásponttal, ugyanis ők is sértőnek, lekicsinylőnek találják az elmúlt években használatos „kisebbség” megnevezést, ezért ők is a „nemzetiség” szó használatának alkalmazását javasolják. Ezen felül ők is javasolják a nemzetiségek országgyűlési képviselét.¹⁸

A Bolgár Országos Önkormányzat és a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata is a parlamenti képviselőt rögzítését javasolja.¹⁹

¹⁶ Országgyűlési Hivatal: Magyarország új alkotmánya 2012. január 1-től,
<http://www.magyarhirlap.hu/images/napilap/pdf/530.pdf>,
Letöltés dátuma: 2011. október 21.

¹⁷ Országos Horvát Önkormányzat nyilatkozata:
http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/horvat_onk.pdf
Letöltés dátuma: 2011. október 17.

¹⁸ Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat nyilatkozata:
http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/ruszin_onk.pdf
Letöltés dátuma: 2011. október 17.

¹⁹ Bolgár Országos Önkormányzat nyilatkozata:
http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/bolgar_onk.pdf
Letöltés dátuma: 2011. október 17.
Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának nyilatkozata:
<http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/mnoo.pdf>
Letöltés dátuma: 2011. október 17.

Az Alkotmány 68. § (1), (2), (4) és (5) bekezdése alapján az 35/1992-es határozatában az Alkotmánybíróság felszólította az Országgyűlést, hogy alkotmányértéskét követett el és annak mielőbb tegyenek eleget.²⁰ Azonban a törvényben az nem szerepel szó szerint, hogy parlamenti képviselét kell biztosítania a kisebbségek számára, de ez biztosítaná számukra a hatékony jogi és érdekképviselét. Továbbá ha mi ezeket a lépéseket megtennénk, akkor azoktól a szomszédos országoktól, ahol magyar kisebbség él, ugyan úgy elvárható lenne a parlamenti képviselét biztosítása.

A kisebbség parlamenti képviselétével szemben szól az etnobiznisz, ugyanis olyan képviselők kerülhetnek be a parlamentbe, akik a kisebbségi többletjogokkal csak visszaélnének és jelentősen befolyásolhatják a választások eredményét. Ennek ellenére az identitásválasztás szabadságát sem a kisebbségek, sem a politikai elit többsége nem támogatja. Továbbá nehéz elképzelni, hogy a kisebbségi képviselő csakis kizárólag a kisebbséggel kapcsolatos kérdések tárgyalásakor nyilvánítson véleményt és ne - mint országgyűlési képviselő - az egész, egységes nemzet képviselője legyen.

²⁰ 1949. évi XX. törvény: A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=94900020.TV

Letöltés dátuma: 2011. október 01.

35/1992. (VI. 10.) AB határozat:

http://www.jogtar.mtaki.hu/jogszabalyok/Roma_Jogtar_Pdf/Romakat_erinto_AB_hatarozatok/35.1992._VI.10._AB_hatarozat.pdf

Letöltés dátuma: 2011. október 04.

KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATOK²¹

A kisebbségi önkormányzati rendszer kialakításával a Magyarországon élő kisebbségek jogot szereztek arra, hogy az adott településen a helyi érdekű közügyek mellett az ott élő nemzeti, etnikai kisebbségek jogai is érvényesüljenek. A kisebbségi önkormányzatok számára törvény biztosítja azt a jogot, hogy saját hatáskörükben önállóan dönthetnek az intézményalapítás, átvétel, fenntartás kérdésében a hagyományápolás és közművelődés területén. Minden kisebbségnek csak egy országos kisebbségi önkormányzata lehet, melynek feladata, hogy az általa képviselt kisebbséget országos, valamint területi szinten is megtestesítse. Az országos kisebbségi önkormányzatok a törvényhozás partnereiként nyilvánítanak véleményt az általuk képviselt kisebbséget is érintő jogszabály tervezetekről, míg a helyi szintű kisebbségi önkormányzatok a települési önkormányzatok partnerei. A kisebbségi törvény mind a helyi, mind az országos kisebbségi önkormányzatok feladatait és hatásköreit meghatározza. A kisebbségi képviselők számára rendszeres képzést biztosítottak, amely a feladataik szakszerű ellátáshoz szükséges jogi és igazgatási ismeretekben nyújtott nekik segítséget. Az 1994-1995. évi kisebbségi választások után a 13 kisebbség közül csak a ruszin és az ukrán kisebbség nem alakított országos önkormányzatot, mivel nem hoztak létre helyi kisebbségi önkormányzatot. Az ukránok ugyanis úgy gondolták, hogy azokra a feladatokra, amiket ők meg akarnak valósítani elegendő az Egyesületük. 1995 és 1998 között azonban más kisebbségi önkormányzatokon látták, hogy ez számos lehetőséget rejt, így az 1998. október 18-ai választások után négy²² helyen jött létre kisebbségi önkormányzatuk. Budapest 23 kerületében összesen 146 helyi kisebbségi önkormányzat alakult. Fővárosi szintű kisebbségből csak 9 jött létre, ugyanis a cigány, az örmény és a román kisebbség határozatképtelen volt, míg a szlovének nem rendelkeztek elég elektorral.²³ Az Országos Ukrán Önkormányzat 1999. február 6-án 15 fővel jött létre és elnöküknek Hartyányi Jaroszlavát választották.

²¹ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest
Hartyányi Jaroszlava [2001]: A Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület. AGROINFORM Kiadó, Budapest
1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról, Letöltés dátuma: 2011. március 05.
<http://letoltes.aba.hu/onkormanyzatitorveny/%D6nkorm%E1nyzati%20t%E6rv%E9ny.pdf>
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest
²² A négy helyi kisebbségi önkormányzat: Budapest IV. és IX. kerületében, valamint Szegeden és Komáromban van
²³ Elektor - Képviselő

1. táblázat: *Megválasztott képviselők kisebbségek szerint*²⁴

Bolgár	Cigány	Görög	Horvát	Lengyel	Német	Örmény	Román	Ruszin	Szerb	Szlovák	Szlovén	Ukrán
70	3607	95	369	153	1322	133	166	47	169	381	44	21

Forrás: Kisebbségi Hivatal

2. táblázat: *Helyi kisebbségi önkormányzatok -1999. március 4-i állapot*²⁵

Megye, Főváros	bolgár	cigány	görög	horvát	lengyel	német	örmény	román	ruszin	szerb	szlovák	szlovén	ukrán	Összesen
Budapest, kerületek	8	23	10	14	9	23	16	13	5	14	8	1	2	146
Fővárosi szintű	1		1	1	1	1			1	1	1		1	9
Bács-Kiskun		29		10		17				2	3			50
Baranya	1	65	1	18	1	55				2				144
Békés		20				7		8		1	13			49
Borsod-Abaúj-Zemplén	1	129	1		11	1		1	3		10			164
Csongrád		7	1		1	2	1	2		4	2		1	21
Fejér		15	1		1	15	1			1	1			35
Győr-Ménfőcsanak		14	1	5	1	10						1		32
Hajdú-Bihar	1	35					1	7						44
Héves		55	1		1						2			59
Jász-Nagykun-Szolnok		34			1									35
Komárom-Esztergom		8			3	16	1				8		1	38
Nógrád		42				2					13			57
Pest	3	45	1	3	1	33	2		1	9	12			110
Somogy		58		5		3	1				1			67
Szatmár-Bereg		90			1	4	1				1			97
Tolna		29				27				1	1			58
Vás		12		10		10						8		40
Veszprém		21			1	38	1							59
Zala		36		9		2								47
Összesen	15	754	19	75	33	272	25	31	10	35	75	10	5	1.369

Forrás: Kisebbségi Hivatal

A következő önkormányzati választást 2002. október 20-án tartották. Az eddigi választások alapján várható volt, hogy most az addiginál nagyobb számban vesznek részt a 2002. évi választás folyamatában. Ekkor 1870 választás került kiírásra, de ebből csak 1811 helyen lett eredményes a szavazás. 1998-hoz képest a 2002-ben megválasztott kisebbségi önkormányzatok száma 37,9 százalékkal nőtt.

²⁴ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

²⁵ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

3. táblázat: A kisebbségi önkormányzati választás adatai 1998-ban és 2002-ben²⁶

Kisebbség	Kezdeményezések száma			Megtartott választások száma	Eredményes választások száma		
	1998	2002	Növekedés az előző választás %-ban		1998	2002	Növekedés az előző választás %-ban
Bolgár	16	31	93,8	30	15	30	100,0
Cigány	932	1 107	18,8	1 053	767	1004	30,9
Görög	19	32	68,4	30	19	30	57,9
Horvát	76	104	36,8	100	57	100	75,4
Lengyel	39	56	43,6	50	33	50	51,5
Német	267	331	24,0	321	242	318	31,4
Örmény	30	30	0,0	30	25	30	20,0
Román	36	48	33,3	45	30	43	43,3
Ruszin	11	33	200,0	32	10	31	210,0
Szerb	34	43	26,5	43	35	43	22,9
Szlovák	77	117	51,9	111	68	108	58,8
Szlovén	10	15	50,0	12	7	12	71,4
Ukrán	7	15	114,3	13	5	12	140,0
Összesen:	1.554	1.962	26,3	1.870	1.313	1.811	37,9

Forrás: Országos Választási Iroda

A fővárosi és az országos kisebbségi önkormányzatok választásának elektori gyűlésére 2003 januárjában-februárjában került sor. Országos önkormányzatot mind a 13 nemzeti és etnikai kisebbség alakíthatott, míg a fővárosban csak 11 kisebbségi önkormányzat jött létre. A 2002-es választások után az ukrán kisebbségi önkormányzat 13 helyen jött létre. A fővárosban négy helyen, Budapesten kívül pedig Komlón, Pécsen, Miskolcon, Szegeden, Komáromban, Vácott és Várpalotán. Ebből az ukrán közösség szerint csak kilenc olyan önkormányzat jött létre, melynek tagjai valóban az ukrán kultúrához kötődnek. A Fővárosi Önkormányzat 2003. január. 13-án, az Országos Ukrán Önkormányzat pedig 2003. január. 18-án jött létre, melynek elnökéül ismét Hartyányi Jaroszlavát választották. Szerencsére ezekbe a testületekbe nem kerültek be „idegen” személyek.

Már az első kisebbségi önkormányzati választások óta megfigyelhető, hogy bizonyos személyek és csoportok visszaélnék a kisebbségi közösségek számára biztosított külön jogokkal. Ezt a szabad identitásválasztás rendszere miatt tehetik meg. Ezek a negatív tendenciák 2002-ben tovább nőttek, ugyanis már nemcsak a kisebbségi önkormányzati választásokkal éltek vissza, hanem a kedvezményes kisebbségi mandátummal is. A kisebbségi közösségek célja, hogy csak olyan kisebbségi képviselőket lehessen jelölni és választani, akik beszélik az adott kisebbség anyanyelvét és ezzel sikerülne megakadályozniuk azt, hogy idegen személyek kerüljenek be a kisebbségi

²⁶ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

önkormányzati rendszerbe. Azért kell ezeknek az idegen személyeknek és csoportoknak a működését megakadályozni, mert negatív hatással vannak a kisebbségekre.

A 2006-os kisebbségi önkormányzati választások az új választójogi szabályozás szerint kerültek megrendezésre. A kisebbségi választói jegyzék bevezetésével a kisebbségi képviselőt már csak olyan személyek alkothatták, akiket az Alkotmány szerint is megillet a kisebbségi önkormányzat létrehozásának lehetősége.

4. táblázat: Választó névjegyzék adatai 2006 június 15-én²⁷

Kisebbség	Kisebbségi névjegyzéken szereplők száma	Választói névjegyzék készült	Kitűzhető választás	Kitűzött választás
		Települések száma		
Bolgár	2 110	70	38	38
Cigány	106 333	1 421	1 138	1 137
Görög	2 451	52	35	34
Horvát	11 090	170	115	115
Lengyel	3 061	93	47	47
Német	45 983	553	380	380
Örmény	2 361	67	32	32
Román	4 404	90	47	46
Ruszin	2 729	91	53	53
Szerb	2 143	64	40	40
Szlovák	15 049	188	122	122
Szlovén	991	29	13	13
Ukrán	1 064	45	20	20
Összesen	199 789	2 933	2 080	2 077 (1 452 település)

Forrás: Országos Választási Iroda

Összesen 2933 választói névjegyzék készült, amin 199 789 fő vallotta magát kisebbséghez tartozónak. Ahhoz, hogy egy településen a választás kiírása megtörténjen 30 választónak kell szerepelnie a jegyzéken. Ennek a követelménynek 2080 névjegyzék felelt meg. A választói jegyzékre 1085 fő iratkozott fel.

²⁷ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

5. táblázat: *Kisebbségi jelölő szervezetek és jelölt személyek száma*²⁸

Kisebbség	Kisebbségi jelölő szervezetek száma	Kisebbségi jelöltek száma
Bolgár	2	207
Cigány	106	10 287
Görög	6	216
Horvát	8	724
Lengyel	12	272
Német	40	2 440
Örmény	6	190
Román	7	373
Ruszin	7	340
Szerb	7	223
Szlovák	9	710
Szlovén	1	67
Ukrán	2	102
Összesen	213	16 151

Forrás: Országos Választási Iroda

Összesen 213 kisebbségi civil szervezet regisztrálta magát, jelöltjeik száma 16151 volt. Ebből az ukránok két jelölő szervvel rendelkeztek, ahol a jelöltjeik száma 102 volt.

6. táblázat: *Választások után megalakult kisebbségi önkormányzatok száma*²⁹

Megye	bolgár	cigány	görög	horvát	lengyel	német	örmény	román	ruszin	szerb	szlovák	szlovén	ukrán	összesen
Budapest	21	20	20	17	18	22	20	15	16	14	14	1	6	202
Bács-Kiskun		44		13		25				2	3			87
Baranya	1	135	2	33	1	96			1	4			2	275
Békés		32			1	8		13		1	17			72
Borsod-Abaúj-Zemplén	2	144	1	1	12	10	2	1	17		13		5	208
Csongrád	1	16	2	1	1	2	1	6		4	3		1	38
Fejér		18	2	3	2	15	1		1	3	2	1	1	49
Győr-Moson-Sopron	1	20		10	1	15	1					1		49
Hajdú-Bihar	1	51				2	1	11						66
Heves		61	1		1	2			3		2			70
Jász-Nagykun-Szolnok		43			1									44
Komárom-Esztergom	1	15	1		3	22	1		2		10		1	56
Nógrád		81				2			1		21			105
Pest	10	66	5	4	4	44	1	1	6	11	28		1	181
Somogy		82		10	1	6								99
Szabolcs-Szatmár-Bereg		119			1	8	1		5		1		1	136
Tolna		57				37				1				95
Vas		19		11	1	10						8		49
Veszprém		38			1	48	2				2		1	90
Zala		58		12		4								74
Összesen	38	1117	34	115	47	378	31	47	52	40	116	11	19	2045
Főváros	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1		1	11
Mindösszesen:	39	1118	35	116	48	379	32	47	53	41	117	11	20	2058

Forrás: Országos Választási Iroda

Megjegyzés: a 11 fővárosi kisebbségi önkormányzat mandátuma a 2007. március 4-ei választásig tartott.

2006-os választásokkor az ukrán közösség képviseletéért két szervezet versengett egymással. Az egyik a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület, a másik a miskolci székhelyű Kijevi Rusz Magyarországi Ukrán Hagyományőrző Egyesület. Az Ukrán Országos Önkormányzat azonban a miskolci székhelyű egyesületet nem ismeri el,

²⁸ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

²⁹ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

ugyanis szerinte nem ukránok alkotják. A választások után 19 helyen jött létre ukrán kisebbségi önkormányzat. A megalakult 19 önkormányzatból az ukrán közösség által sérelmezett - az előző választások után megalakult - három kisebbségi önkormányzat mellé még négy önkormányzat sorakozott fel. A választások eredménye úgy alakult, hogy a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület 59 mandátumot, míg a Kijevi Rusz 36 mandátumot szerzett. A Kijevi Rusz Magyarországi Hagyományőrző Egyesület által elkészített lista nem érkezett meg a választási bizottsághoz határidőre, ezért az ő listájukat megtagadták. Így a 2007. március 4-én megalakult 19 fős új országos testület csak a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület képviselőiből állt. Az Országos Ukrán Önkormányzat 2007. március. 13-án megrendezésre került alakuló ülését annak sikertelensége miatt május 12-én megismételték. Az Ukrán Országos Önkormányzat elnökévé az elmúlt önkormányzati ciklusokban ezt a posztot betöltött személyt, Hartyányi Jaroszlavát választották.

7. táblázat: *Területenkénti választások száma*³⁰

Megye	bolgár	cigány	görög	horvát	lengyel	német	örmény	román	ruszin	szerb	szlovák	szlovén	ukrán	összesen
Budapest	21	20	20	17	16	22	20	15	16	14	14	1	6	202
Bács-Kiskun		44		13		25				2	3			87
Beranya	1	135	2	33	1	96			1	4			2	275
Békés		32			1	8		13		1	17			72
Borsod-Abaúj-Zemplén	2	144	1	1	12	10	2	1	17		13		5	208
Csongrád	1	16	2	1	1	2	1	6		4	3		1	38
Fejér		18	2	3	2	15	1		1	3	2		1	49
Győr-Ménfőcsanak	1	20		10	1	15	1					1		49
Hajdú-Bihar	1	51				2	1	11						66
Heves		61	1		1	2			3		2			70
Jász-Nagykun-Szolnok		43				1								44
Komárom-Esztergom	1	15	1		3	22	1		2		10		1	56
Nógrád		81				2			1		21			105
Pest	10	66	5	4	4	44	1	1	6	11	28		1	181
Somogy		82		10	1	6								99
Szabolcs-Szatmár-Bereg		119			1	8	1		5		1		1	136
Tolna		57				37				1				95
Vas		19		11	1	10						8		49
Veszprém		36			1	48	2				2		1	90
Zala		58		12		4								74
Összesen	38	1117	34	115	47	378	31	47	52	40	116	11	19	2045
Megválasztható területi szintű kisebbségi önkormányzatok száma:														
Fővárosi önkormányzatok	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			11
Megyei önkormányzatok	1	19		6	1	10		2	1	1	5			46
Mindösszesen:	2	20	1	7	2	11	1	3	2	2	6	0	0	57

Forrás: Országos Választási Iroda

A Kisebbségi törvény 2005. évi módosítása miatt 2007-ben a Fővárosi Ukrán Kisebbségi Önkormányzat nem alakult meg, ugyanis ehhez legalább 10 fővárosi kerületben kellett volna ukrán kisebbségi önkormányzatot létrehozni.

A 2010. évi választásokon az ukrán közösség képviselőiért ismét a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület és a miskolci székhelyű Kijevi Rusz Magyarországi Ukrán Hagyományőrző Egyesület versengett. A jelölteknek ugyanis a nyilatkozattételkor csak

³⁰ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

azt kell nyilatkozniuk, hogy ismerik-e a kisebbség nyelvét és népi hagyományait, nem pedig azt, hogy tudják-e. A választások után 14 helyen a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület jelöltjeiből jött létre ukrán kisebbségi önkormányzat, míg 9 helyen a Kijevi Rusz Magyarországi Ukrán Hagyományörző Egyesület tagjaiból. Ezek közül az önkormányzatok közül 7 már az előző választási ciklusban is működött, míg 2 most alakult először, de olyan Borsod-Abaúj-Zemplén megyei településeken, ahol a 2001. évi népszámlálás nem mutatott ki ukrán lakosságot. Az Országos Ukrán Önkormányzat 2011. február. 10-én jött létre, melynek elnökévé Hartyányi Jaroszlavát választották. Jelenleg az Ukrán Országos Önkormányzatnak 21 tagja van, ebből tizenhárman a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesülettől és nyolcan a Kijevi Rusz Magyarországi Ukrán Hagyományörző Egyesülettől vannak.

8. táblázat: A 2010. október 3-ai választások után létrejött kisebbségi önkormányzatok száma³¹

A 2010. október 3-ai választások után megalakult települési kisebbségi önkormányzatok száma

10. számú melléklet

Megye	bolgár	cigány	görög	horvát	lengyel	német	őrmény	román	ruszin	szerb	szlovák	szlovén	ukrán	összesen
Budapest	22	20	21	13	16	22	20	17	16	15	14	1	7	204
Bács-Kiskun	1	43		15		27	2		1	2	3			94
Baranya	1	158	2	41	1	108	1	1	1	9			2	325
Békés		31			1	9		22		1	19			83
Borsod-Abaúj-Zemplén	2	172	1	1	11	11	1	5	29	1	13		7	254
Csongrád	1	18	2	1	1	2	1	7		4	3		1	41
Fejér		13	2	3	3	16	1		2	4	2		1	48
Győr-Moson-Sopron	1	20		10	1	16	1	1				1		51
Hajdú-Bihar	1	54				3	1	14	2					75
Heves		62	1		1	5			2		2			73
Jász-Nagykun-Szolnok		43	1		1				2					47
Komárom-Esztergom	2	15	1		3	24	1		3		10	0	1	60
Nógrád		86				2					23			111
Pest	10	72	6	4	5	52	4	3	10	11	30		1	208
Somogy		119		14	1	7	1							142
Szabolcs-Szatmár-Bereg		132			2	11	1	1	7		1		1	156
Tolna		58		1		42	2			1				104
Vas		20		12	1	9						8		50
Veszprém		44			1	51	2				2		2	102
Zala		57		12		7								76
Összesen	41	1237	37	127	49	424	39	71	75	48	122	11	23	2304
2006.10.01. után megalakult önkormányzatok száma	38	1117	34	115	47	378	31	47	52	40	116	11	19	2045
Növekedés az előző választáshoz képest	3	120	3	12	2	46	8	24	23	8	6	0	4	259
	7,89%	10,74%	8,82%	10,43%	4,26%	12,17%	25,81%	51,06%	44,23%	20,00%	5,17%	0,00%	21,05%	12,67%

Forrás: KIM Választási Főosztály és Országos Választási Iroda

³¹ A táblázat eredeti forrása: A Magyar Köztársaság Kormánya: J/4456. számú BESZÁMOLÓ, a Magyar Köztársaság területén él ő nemzeti és etnikai kisebbségek helyzetéről (2009. február — 2011. február), <http://www.parlament.hu/irom39/04456/04456.pdf>,

9. táblázat: *Települési kisebbségi önkormányzatok számának alakulása 1998 és 2010 között*³²

Kisebbség	1998	2002	Növekedés %-ban	2006	Növekedés %-ban	2010*	Növekedés %-ban	Növekedés %-ban 1998-hoz képest
Bolgár	15	31	106,67%	38	22,58%	41	7,89%	173,33%
Cigány	768	999	30,08%	1118	11,91%	1 248	11,63%	62,50%
Görög	19	31	63,16%	34	9,68%	37	8,82%	94,74%
Horvát	75	108	44,00%	115	6,48%	127	10,43%	69,33%
Lengyel	33	51	54,55%	47	-7,84%	49	4,26%	48,48%
Német	272	341	25,37%	378	10,85%	424	12,17%	55,88%
Örmény	25	31	24,00%	31	0,00%	39	25,81%	56,00%
Román	33	44	33,33%	46	4,55%	71	54,35%	115,15%
Ruszin	10	32	220,00%	52	62,50%	75	44,23%	650,00%
Szerb	35	44	25,71%	40	-9,09%	48	20,00%	37,14%
Szlovák	76	115	51,32%	116	0,87%	122	5,17%	60,53%
Szlovén	10	13	30,00%	11	-15,38%	11	0,00%	10,00%
Ukrán	5	13	160,00%	19	46,15%	23	21,05%	360,00%
Összesen:	1376	1853	34,67%	2045	10,36%	2 315	13,20%	68,24%

A 2010-es választásokon az önkormányzatok számának növekedése a már általam leírt kisebbségi önkormányzati választási törvénynek, és annak köszönhető, hogy egyre többen vállalják fel identitásukat.

³² A táblázat eredeti forrása: http://www.nek.gov.hu/id-1377-nemzetisegek_onkormanyzati.html
* 2010. október 3-án megválasztott

KISEBBSÉGEK ANYAGI TÁMOGATÁSÁNAK RENDSZERE ÉS FINANSZÍROZÁSI FORRÁSAI³³

Ahhoz, hogy a kisebbségi önkormányzat a hatásköreit gyakorolhassa, az állam költségvetési támogatást biztosít. A helyi és az országos kisebbségi önkormányzatok a költségvetési törvényben meghatározott összegű támogatásban részesülnek. Az országos kisebbségi önkormányzatok 1997-ben 300 millió Ft-ot, 1998-ban 350 millió Ft-ot, 1999-ben pedig 730 millió Ft-ot támogatást kaptak. „A közvetlen központi költségvetési forrásokon kívül, melyek nagyságrendjét illetve jellegét törvény határozza meg, a finanszírozás egyes szaktárcák fejezeti kezelésében lévő előirányzatokban, közalapítványi, feladatfinanszírozási, projektfinanszírozási keretekben is megjelenik.”³⁴

10. táblázat: *A kisebbségeket közvetlenül érintő, legjellemzőbb költségvetési tételek 1997, 1998 és 1999-ben*³⁵

	1997. MFt	1998. MFt	1999. MFt
1. Az országos kisebbségi önkormányzatok támogatása:			
Bolgár Országos Önkormányzat	10,0	13,8	17,5
Görög Országos Önkormányzat	10,0	13,8	17,0
Magyarországi Horvátok Országos Önk.	32,0	41,7	51,0
Magyarországi Németek Országos Önk.	63,2	81,8	99,0
Magyarországi Románok Országos Önk.	16,0	20,8	27,0
Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat	96,0	120,0	138,0
Országos Lengyel Önkormányzat	10,0	13,8	17,0
Országos Örmény Önkormányzat	10,0	13,8	17,0
Országos Szlovák Önkormányzat	32,0	42,0	51,5
Országos Szlovén Kisebbségi Önkormányzat	12,0	16,3	20,0
Szerb Országos Önkormányzat	15,0	20,3	25,0
Ruszin Országos Önkormányzat			13,0
Ukrán Országos Önkormányzat			13,0
2. Helyi kisebbségi önkormányzatok támogatása (BM)	300,0	350,0	730,0
3. Kisebbségi civil szervezetek támogatása (Ogy, Emberi jogi)	70,0	79,1	87,8
4. MNEKK	395,0	474,0	530,0
5. MCK	170,0	250,0	280,0
6. Kisebbségi koordináció és intervenció keret Kisebbségi kompenzációs keret	50,0 276,0 +	55,0	44,0
7. Kisebbségi kulturális feladatok támogatása (NKÖM)			100,0
8. MKM - Magyarországi nemzeti, etnikai kisebbségi feladatok támogatása OM kis. nkt. feladatokra fordítható kerete	274,9	290,0	250,0
9. Országos Kisebbségi Bizottság (MKM)	8,0	8,0	8,0

A Magyar Köztársaság Kormánya 1990-ben azért hozta létre a Kisebbségi Alapítványt, hogy alapítványi eszközökkel is hozzájáruljanak a hazai kisebbségek értékeinek és

³³ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

³⁴ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

³⁵ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

kultúrájuknak a megőrzéséhez. 1995-ben az alapítványból közalapítvány lett, aminek legfőbb feladata olyan tevékenységek és programok támogatása, amelyek a hazai kisebbségek nyelvének ápolását, fejlesztését, átörökítését, valamint tárgyi és szellemi kultúrájuk fennmaradását segíti.

11. táblázat: *A Kisebbségi Közalapítvány 1997. évi támogatásai kisebbségek szerinti megoszlásban*³⁶

A programmal megcélzott kisebbség	Célpályázati rendszer	Ösztöndíj		Sajtó	Elnöki keret	Összes támogatás
		középfokú: 10 hó x 5.000 Ft = 50.000 Ft/fő	felsőfokú: 10 hó x 7.000 Ft = 70.000 Ft/fő			
Bolgár	4.159.786	-	560.000	4.500.000	-	9.219.786
Cigány	52.070.002	20.050.000	8.960.000	24.920.000	1.736.000	107.736.002
Görög	3.230.000	-	630.000	4.000.000	300.000	8.160.000
Horvát	18.100.790	1.200.000	2.870.000	21.770.000	-	43.940.790
Lengyel	4.388.100	-	560.000	9.160.000	-	14.108.100
Német	25.924.986	9.150.000	17.150.000	24.740.000	145.000	77.109.986
Örmény	1.699.160	-	350.000	7.130.000	-	9.179.160
Román	8.350.025	1.300.000	2.030.000	15.500.000	-	27.180.025
Ruszin	3.066.000	-	140.000	4.300.000	-	7.506.000
Szerb	7.149.200	200.000	1.190.000	22.000.000	-	30.539.200
Szlovák	23.822.527	1.200.000	3.010.000	21.770.000	180.000	49.982.527
Szlovén	2.910.285	100.000	350.000	6.450.000	-	9.810.285
Ukrán	585.000	-	-	3.760.000	-	4.345.000
Interetnikus	16.898.900	-	-	-	567.000	17.465.900
Összesen	172.354.761*	33.200.000	37.800.000	170.000.000	2.928.000	416.282.761

Célpályázati rendszer:

- a kiírásnak megfelelt pályázat: 2.725 db
- támogatást nyert pályázat: 1.130 db
- (támogatás aránya: 41 %)
- megítélt támogatás: 172.354.761 Ft

* Az összegbe nincs beszámolva a pályázók által lemondott támogatás és a szerződösszegések miatt visszakövetelt támogatás összege, ami 2.268.770 Ft.

12. táblázat: *A Kisebbségi Közalapítvány 1998. évi támogatásai kisebbségek szerinti megoszlásban*³⁷

A programmal megcélzott kisebbség	Célpályázati rendszer	Ösztöndíj		Sajtó	Elnöki keret	Alkotói ösztöndíj	Összes támogatás
		középfokú: 10 hó x 5.000 Ft = 50.000 Ft/fő	felsőfokú: 10 hó x 10.000 Ft = 100.000 Ft/fő				
Bolgár	4.415.440	-	500.000	4.698.000	-	720.000	10.333.440
Cigány	53.221.134	27.000.000	10.300.000	26.015.000	2.345.091	7.308.000	126.189.225
Görög	2.813.464	-	300.000	4.176.000	-	560.000	7.849.464
Horvát	15.792.170	1.300.000	2.700.000	22.727.000	-	810.000	43.329.170
Lengyel	5.083.405	50.000	400.000	9.563.000	-	-	15.096.405
Német	29.240.893	7.300.000	17.700.000	25.828.000	200.000	1.505.000	81.773.893
Örmény	2.665.000	-	200.000	7.443.000	-	240.000	10.548.000
Román	10.151.320	1.150.000	1.800.000	16.208.000	460.000	1.500.000	31.269.320
Ruszin	2.217.575	-	300.000	4.489.000	-	300.000	7.306.575
Szerb	7.410.941	150.000	1.100.000	22.968.000	-	150.000	31.778.941
Szlovák	23.093.507	900.000	2.900.000	22.727.000	-	1.300.000	50.920.507
Szlovén	4.882.112	150.000	300.000	6.733.000	-	200.000	12.265.112
Ukrán	719.000	-	300.000	3.925.000	-	-	4.944.000
Interetnikus	10.212.500	-	-	-	-	240.000	10.452.500
Összesen	171.918.461	38.000.000	38.800.000	177.500.000	3.005.091	14.833.000	444.056.552

A magyarországi ukránok közművelődését a Kisebbségi Közalapítvány 1997-ben 585 ezer Ft-tal, míg 1998-ban 719 ezer Ft-tal támogatta. Szintén a Kisebbségi Közalapítvány feladata, hogy népcsoportonként legalább egy országos terjesztésű újságot anyagilag

³⁶ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

³⁷ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

támogasson. Ezek a lapok a kisebbségek önkormányzatai, illetve szervezetei kezében vannak.

13. táblázat: *A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek országos terjesztésű sajtójának 1997-1998.évi támogatásai*³⁸

A lap neve (megjelenés gyakorisága)	1997. évi támogatás ezer forintban	1998 évi támogatás ezer forintban
Ararát (örm) kéthetente	7 130	7 443
Gromada (ukr.) havonta	3 760	3 925
Haemus (bolgár) Negyedévente	4 500	4 694
Hrvatski Glasnik (horvát) hetente	21 770	22 727
Kafeneio (görög) Negyedévente	4 000	4 176
Ludovė novotny (szlovák) hetente	21 770	22 727
Magazin Polonijny, ill. Polonia Węgierska (lengyel) kéthetente	9 160	9 563
Neue Zeitung (német) Hetente	24 740	25 828
Foata Românească (román) hetente	15 500	16 208
Porabje (szlovén) Kéthetente	6 450	6 733
Ruszinszkij Zsivot (ruszin) kéthetente	4 300	4 489
Srpszke Narodne Novine (szerb) hetente	22 000	22 968
Roma lapok		
Amaro Drom, havonta	9 224	9 646
Lungo Drom, havonta	10 380	10 836
Phralipe, havonta	5 300	5 533
Összesen	170 000	177 500

Forrás: Kisebbségekért Közalapítvány Titkársága

A Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület által megjelentett Hromada című ukrán-magyar kétnyelvű folyóirat megjelenését a Kisebbségi Közalapítvány 1997-ben 3,760 millió Ft-tal, míg 1998-ban 3,925 millió Ft-tal támogatta.

A Hromada megjelenésére 2001-ben 5,885 millió Ft-ot, míg 2002-ben 6,114 millió Ft-ot kaptak a Kisebbségi Közalapítványtól.

³⁸ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

14. táblázat: *A kisebbségek országos terjesztésű sajtójának 2005-2006.évi támogatásai*³⁹

Támogatott lapok	kisebbség	Támogatás összege	
		2005	2006
Amaro Drom	cigány	11 378 000	15 922 024
Arménia	örmény	6 064 854	7 917 670
Balgarszki Vesztnik	bolgár	6 048 334	7 760 971
Barátság	interetnikus	3 200 000	4 328 220
Cronica	román	2 734 107	3 435 153
Foala	román	27 644 861	34 777 610
Glinda	cigány		1 250 000
Hromada	ukrán	5 607 565	7 477 652
Hrvatski glasnik	horvát	26 879 710	36 157 168
Kafenelo	görög	6 292 099	8 062 184
Kethano Drom	cigány	2 200 000	3 063 048
Ludové noviny	szlovák	27 833 872	36 554 267
Lungo Drom	cigány	7 000 000	9 805 084
Neue Zeitung	német	32 013 679	41 539 963
Polonia Wegierska	lengyel	10 065 962	12 679 174
Porabje	szlovén	16 194 552	23 320 187
Ruszin Világ	ruszin	5 069 296	6 854 110
Srpske Narodne Novine	szerb	28 775 100	37 345 510
Világunk	cigány	9 000 000	750 000
Összesen:		234 002 001	298 999 995

Forrás: Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért
Közalapítvány

Az ukrán-magyar kétnyelvű folyóiratot a közalapítvány 2005-ben 5 607 565 Ft-tal, 2006-ban 7 477 652 Ft-tal támogatta.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítványtól 2009-ben az ukrán Hromada terjesztésére 5,998 millió Ft-ot, 2010-ben 6,340 millió Ft-ot és 2011-ben pedig 6,400 millió Ft-ot kaptak a Kisebbségi Közalapítványtól.

³⁹ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

15. táblázat: A magyarországi kisebbségek sajtójának támogatása 2009 és 2011 között⁴⁰

A kisebbségi lapok támogatásának alakulása 2009 és 2011 között, Ft-ban

23. számú melléklet

Kisebbség	Támogatott lapok	Támogatás összege		
		2009	2010	2011
bolgár	Balgarszki Vesztnik	5 819 126	6 153 000	6 200 000
cigány	Amaro Drom	8 308 064	7 549 000	31 900 000
	Glinda	2 179 547	2 328 000	
	Kethano Drom	7 038 440	8 108 000	
	Lungo Drom	10 208 333	10 610 000	
	Világunk	2 213 213	2 334 000	
görög	Ellinismos	7 057 333	8 420 000	8 400 000
horvát	Hrvatski glasnik	32 936 991	35 095 000	35 100 000
lengyel	Polonia Wegierska	9 912 467	10 531 000	10 500 000
német	Neue Zeitung	30 884 348	32 718 000	32 700 000
örmény	Arménia	5 665 000	6 035 000	6 000 000
román	Cronica	15 246 816	18 359 000	36 700 000
	Foala	19 212 149	18 359 000	
ruszin	Ruszin Világ	4 979 264	6 277 000	6 300 000
szerb	Srpske Narodne Novine	27 487 085	29 109 000	29 100 000
szlovák	Ludové Noviny	32 655 671	34 788 000	34 800 000
szlovén	Porabje	21 001 643	22 378 000	22 400 000
ukrán	Hromada	5 998 404	6 340 000	6 400 000
interetnikus	Barátság	3 312 085	3 509 000	
Összesen:		252 115 979	269 000 000	266 500 000

Forrás: 2011. évi költségvetés és Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány

Jelmagyarázat:

a táblázatban szereplő támogatási összegek mindhárom évben 12 hónapos időszakra vonatkoznak.
a 2011. évi támogatás kisebbségeként az országos kisebbségi önkormányzatok költségvetésébe került beépítésre.

16. táblázat: Kisebbségekre vonatkozó tételek 2000-2003 között, millió Ft-ban⁴¹

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	A 2003. évi növekmény a 2002. évi érték %-ban
Miniszerelnöki Hivatal (2002-ig Igazságügyi Minisztérium)					
Bolgár Országos Önkormányzat	19,0	22,0	24,2	34,3	41,7
Görög Országos Önkormányzat	18,4	21,2	23,3	33,3	42,9
Országos Horvát Önkormányzat	55,0	63,3	69,7	84,4	21,1
Magyarországi Németek Országos Önkormányzata	105,8	125,8	143,5	165,6	15,4
Románok Magyarországi Országos Önkormányzata	29,1	33,5	36,9	48,3	30,9
Országos Cigány Önkormányzat	148,9	171,2	188,3	214,9	14,1
Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat	18,4	21,2	23,3	33,3	42,9
Országos Örmény Önkormányzat	18,4	21,2	23,3	33,3	42,9
Országos Szlovák Önkormányzat	55,6	64,0	70,4	85,1	20,9
Országos Szlovén Önkormányzat	21,6	25,0	27,5	38,0	38,2
Szerb Országos Önkormányzat	27,0	31,1	34,2	45,3	32,5
Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat	14,0	16,1	17,7	27,2	53,7
Országos Ukrán Önkormányzat	14,0	16,1	17,7	27,2	53,7
Országos önkormányzatok összesen:	545,2	631,7	700,0	870,2	
Növekedés az előző évhez képest		15,9%	10,8%	24,3%	
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal	353,7	398,0	404,7	491,2	21,4
Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány	556,3	600,0	620,0	663,0	6,9
Kisebbségi koordinációs és intervenciók keret	43,8	142,9	192,9	127,3	1,5
Roma koordinációs és intervenciók keret				68,5	
Magyarországi Cigányokért Közalapítvány *	278,5	350,0	350,0	1 135,0	152,9
Roma ösztöndíj keret *	100,0	200,0	250,0		
Kisebbségi intézmények átvételének és fenntartásának támogatása				440,0	
Országos Ukrán Önkormányzat székháza				100,0	
Roma integrációt elősegítő fejlesztési programok (PHARE) **				175,0	
Diszkrimináció ellenes program (PHARE) **				708,5	
Konfliktuskezelési és jogvédő alap				26,5	
Roma kulturális alap				173,0	
Miniszerelnöki Hivatal fejezeti előirányzat összesen	1.877,5	2.322,6	2.517,6	4.978,2	

A 2000-2003. évi költségvetés összevont táblázatából kiolvasható, hogy az elmúlt években hogyan, és mekkora mértékben változott a támogatás aránya. A táblázat az országos kisebbségi önkormányzatok támogatásának folyamatos növekedését mutatja. A 2003. évi költségvetésben új elemként jelenik meg az országos kisebbségi

⁴⁰ A táblázat eredeti forrása: A Magyar Köztársaság Kormánya: J/4456. számú BESZÁMOLÓ, a Magyar Köztársaság területén él ő nemzeti és etnikai kisebbségek helyzetéről (2009. február — 2011. február), <http://www.parlament.hu/irom39/04456/04456.pdf>

⁴¹ A táblázat eredeti forrása: Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

önkormányzatok intézményeinek átvételére és fenntartására létrehozott 440 millió forint keret. A táblázatban külön szerepel még az Országos Ukrán Önkormányzat székházára elkülönített 100 millió forint. Ezen felül az Országos Ukrán Önkormányzat működési költségeihez 2000-ben 14 millió, 2001-ben 16,1 millió, 2002-ben 17,7 millió, míg 2003-ban 27,2 millió forint állami támogatást kapott.

17. táblázat: *Kisebbségi Közalapítvány 1999 és 2002 közötti támogatásai*⁴²

Kisebbség	1999		2000		2001		2002	
	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)
Bolgár	30	11.483.200	46	13.378.886	59	13.914.345	56	17.492.673
Cigány	1.065	127.078.630	1.289	148.325.065	1.362	155.176.159	280	116.714.873
Görög	15	7.713.250	24	9.182.122	27	9.466.499	26	9.454.963
Horvát	215	49.879.622	289	56.395.937	253	62.185.801	218	59.128.048
Lengyel	35	14.416.835	57	17.603.430	63	17.833.005	52	18.483.656
Német	797	93.236.599	857	105.322.641	929	122.266.466	747	93.858.774
Örmény	36	12.626.500	19	12.176.491	20	12.575.933	18	12.535.057
Román	141	40.330.630	161	42.557.091	161	48.456.221	155	51.897.783
Ruszin	10	6.203.000	26	7.599.081	26	8.965.756	25	10.175.319
Szerb	74	36.961.000	97	43.310.232	99	44.086.498	116	54.234.304
Szlovák	220	49.167.130	267	57.291.584	306	66.915.866	244	68.722.305
Szlovén	57	14.289.950	59	14.894.680	78	18.964.416	72	23.894.804
Ukrán	8	6.105.000	13	7.708.542	7	7.231.511	13	8.479.963
Interetnikus	51	9.132.520	59	10.009.792	53	9.703.490	47	12.650.082
Összesen:	2.754	478.623.866	3.263	545.755.574	3.443	597.741.966	2.069	557.722.604

Forrás: Kisebbségi Közalapítvány

Megjegyzés: a 2002. évi cigány pályázatok számának csökkenése az ösztöndíjak Cigányokért Közalapítványnak történt átadása miatt történt. Táblázatunkban ugyanakkor szerepeltettük az e célra átadott 22,5 millió Ft-ot.

A Kisebbségi Közalapítvány 2001-ben céltámogatásként összesen 597.741.966 forintot, 2002-ben 557.722.604 forintot osztott szét a kisebbségi közösségek között. 2001-ben összesen 3443 pályázat kapott támogatást, míg 2002-ben már csak 2069. Legmagasabb összeggel a nemzeti, etnikai kisebbség lapkiadásának támogatása szerepel, majd a hagyományörző és kulturális rendezvények.

⁴² A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

18. táblázat: A Kisebbségi Közalapítvány 1999 és 2002 közötti támogatások témakör szerinti⁴³

Témakörök	1999		2000		2001		2002	
	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)	Támogatott pályázat (db)	Megítélt támogatás (Ft)
Láptámogatás	17 lap	206.612.000	19 lap	224.000.000	18 lap	245.000.000	18 lap	260.467.357
Céltámogatások								
Gyermek és ifjúsági táborok	384	38.938.816	391	46.278.570	256	46.234.730	182	43.956.213
Hagyományörző és kulturális rendezvények	686	68.628.581	794	81.942.457	899	100.620.217	778	110.279.337
Tudományos rendezvények	33	10.329	88	14.766.000	29	5.625.000	32	5.890.000
Kutatási programok					71	12.775.000	45	9.525.000
Közéleti szakemberek képzése	48	9.455.970	55	7.685.000	46	8.775.000	40	6.745.122
Regionális és helyi elektronikus média	36	8.173.150	46	9.361.562	49	8.770.000	48	8.580.000
Kiadói tevékenység és kalendárium	120	32.444.900	143	33.885.000	128	31.037.727	120	33.150.000
Hiteleti tevékenység	69	5.739.242	74	6.730.948	94	6.147.910	46	5.801.000
Kutatói mihelyek támogatása					4	6.000.000	3	3.700.000
Színházi tevékenység	22	6.199.740	34	6.356.037	35	5.696.000	35	8.818.300
Közügytemény állományának gyarapítása	106	8.900.467	108	10.650.000	81	8.045.000	81	7.308.000
Céltámogatások összesen:	1.504	178.491.195	1.733	217.655.574	1.692	239.726.584	1.410	243.752.972
Ösztöndíjak								
Középfokú ösztöndíjak	562 fő	28.100.000	662 fő	33.100.000	1.205 fő	60.250.000	220 fő	5.500.000
Felsőfokú ösztöndíjak	111 fő	11.100.000	174 fő	17.400.000	403 fő	40.300.000	393 fő	19.650.000
Alkotói ösztöndíj	174 fő	15.254.000	79 fő	7000.000	85 fő	7000.000		
Cigányokért Közalapítványnak átadott támogatás								22500000
Ösztöndíjak összesen:	847 fő	54.454.000	915 fő	57.500.000	1.693 fő	107.550.000	613 fő	47.650.000
Elnöki keret	26	2.800.000	35	5.875.274	40	5.954.892	28	5.852.275
Kisebbségek napja (meghívásos pályázati)	1	1.000.000	24	4300.000				
Összesen:	2.395	443.357.195	2.726	509.330.848	3.443	598.231.476	2.069	557.722.604

Forrás: Kisebbségi Közalapítvány

19. táblázat: Kisebbségekre vonatkozó tételek a központi költségvetésből 2005 és 2007 között (MFt)⁴⁴

Megnevezés	2005	2006	2007
Országgyűlés			
Nemzeti és etnikai kisebbségi szervezetek támogatása	110,0	110,0	110,0
Országos kisebbségi önkormányzatok támogatása			
Bolgár Országos Önkormányzat	36,0	36,0	36,0
Görög Országos Önkormányzat	35,0	35,0	35,0
Országos Horvát Önkormányzat	88,6	88,6	88,6
Magyarországi Németek Országos Önkormányzata	173,9	173,9	173,9
Románok Magyarországi Országos Önkormányzata	50,7	50,7	50,7
Országos Cigány Önkormányzat	225,6	225,6	225,6
Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat	35,0	35,0	35,0
Országos Örmény Önkormányzat	35,0	35,0	35,0
Országos Szlovák Önkormányzat	89,4	89,4	89,4
Országos Szlovén Önkormányzat	39,9	39,9	39,9
Szerb Országos Önkormányzat	47,6	47,6	47,6
Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat	28,6	28,6	28,6
Országos Ukrán Önkormányzat	28,6	28,6	28,6
Országos önkormányzatok összesen:	913,9	913,9	913,9

A 2005-ben elfogadott törvénymódosítás miatt módosult az országos kisebbségi önkormányzatok támogatása és a kisebbségi intézmények átvételének és fenntartásának támogatási kerete.

⁴³ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

⁴⁴ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

20. táblázat: *Kisebbségekre vonatkozó tételek a központi költségvetésből 2005 és 2007 között (MFt)*⁴⁵

Országos kisebbségi önkormányzatok által fenntartott intézmények támogatása			
Bolgár Országos Önkormányzat		15,0	15,0
Görög Országos Önkormányzat		12,0	12,0
Országos Horvát Önkormányzat		45,0	45,0
Magyarországi Németek Országos Önkormányzata		70,0	70,0
Románok Magyarországi Országos Önkormányzata		16,5	16,5
Országos Cigány Önkormányzat		70,0	70,0
Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat		14,0	14,0
Országos Szlovák Önkormányzat		88,8	88,8
Országos Szlovén Önkormányzat		16,2	16,2
Szerb Országos Önkormányzat		27,0	27,0
Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat		6,0	6,0
Intézményi támogatás összesen:		380,5	380,5
Országos önkormányzatok működési és intézményi összesen:			
	913,9	1 294,4	1 294,4
Országgyűlés összesen:	1 023,9	1 404,4	1 404,4
Miniszterelnöki Hivatal (2005-2006 ICSSZEM, SZMM)			
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal	334,3	320,5	282,5
Kisebbségi koordinációs és intervenciók keret	48,0	48,0	38,0
Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány	543,3	500,0	500,0
Kisebbségi intézmények átvételének és fenntartásának támogatása	488,0	107,5	70,0
Fejezeti előirányzatok összesen:	1413,6	976,0	890,5
Szociális és Munkaügyi Minisztérium (2005-2006 ICSSZEM)			
Roma koordinációs és intervenciók keret*			
Magyarországi Cigányokért Közalapítvány*			390,0

Az Ukrán Országos Önkormányzat központi költségvetése 2005-ben, 2006-ban és 2007-ben is 28,6 millió Ft volt. 2005 és 2007 között nem kapott intézményi támogatást, ugyanis nem pályázott rá.

A központi költségvetésből 2008-ban összesen 28,6 millió forintot, 2009-ben 29,8 millió, 2010-ben 29,8 millió, míg 2011-ben 36,2 millió forint állami támogatást kapott az Ukrán Országos Önkormányzat. Ezen felül 2008 és 2011 között további 8,0 millió forintot kapott intézményi támogatásként.

⁴⁵ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

21. táblázat: Kisebbségekre vonatkozó tételek a központi költségvetésből 2008 és 2011 között (MFt)⁴⁶

Nevesített kisebbségi tételek a központi költségvetésben 2008 és 2011 között,
millió Ft

13. számú melléklet

Megnevezés	2008	2009	2010	2011
I. Országgyűlés fejezet (2011-től KIM)				
Nemzeti és etnikai kisebbségi szervezetek támogatása	110,0	110,0	110,0	
Országos kisebbségi önkormányzatok támogatása				
Bolgár Országos Önkormányzat	36,0	37,5	37,5	43,7
Országos Cigány Önkormányzat	225,6	235,3	235,3	267,2
Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata	35,0	36,5	36,5	44,9
Országos Horvát Önkormányzat	88,6	92,4	92,4	127,5
Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat	35,0	36,5	36,5	47,0
Magyarországi Németek Országos Önkormányzata	173,9	181,4	181,4	214,1
Országos Örmény Önkormányzat	35,0	36,5	36,5	42,5
Magyarországi Románok Országos Önkormányzata	50,7	52,9	52,9	89,6
Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat	28,6	29,8	29,8	36,1
Szerb Országos Önkormányzat	47,6	49,6	49,6	78,7
Országos Szlovák Önkormányzat	89,4	93,2	93,2	128,0
Országos Szlovén Önkormányzat	39,9	41,6	41,6	64,0
Ukrán Országos Önkormányzat	26,6	29,8	29,8	36,2
Országos önkormányzatok támogatása összesen:	913,9	953,0	953,0	1 219,5
Országos kisebbségi önkormányzatok által fenntartott intézmények támogatása				
Bolgár Országos Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatása	15,7	19,2	19,2	19,2
Országos Cigány Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatása	73,2	78,6	78,6	78,6
Mo-i Görögök Orsz. Önkormányzata által fenntartott intézmények támogatása	12,5	12,5	12,5	12,5
Országos Horvát Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatása	47,0	51,5	51,5	55,0
Országos Lengyel Kisebbség Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatása	14,6	14,6	14,6	14,6
Mo-i Németek Orsz. Önkormányzata által fenntartott intézmények támogatása	73,2	73,2	73,2	73,2
Országos Örmény Önkormányzat által fenntartott intézmény támogatása	7,0	7,0	7,0	7,0
Mo-i Románok Országos Önkormányzata által fenntartott intézmények támogatása	17,2	17,2	17,2	17,2
Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatása	6,3	7,8	7,8	7,8
Szerb Országos Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatása	28,2	32,2	32,2	42,2
Országos Szlovák Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatása	92,8	105,8	105,8	105,8
Országos Szlovén Önkormányzat által fenntartott intézmény támogatása	16,9	16,9	16,9	21,9
Ukrán Országos Önkormányzat által fenntartott intézmény támogatása	8,0	8,0	8,0	8,0
Intézményi támogatások összesen:	412,6	444,5	444,5	463,0
Országgyűlés (KIM) fejezet összesen:	1 436,5	1 507,5	1 507,5	1 682,5

A Kisebbségi Tárcaközi Bizottság rendelkezik a kisebbségi koordinációs és intervenciók keretösszeg felosztásáról. A támogatást négy szempont szerint osztják fel:

- „I. Válságos helyzetű oktatási intézmény támogatása,
- II. Válságos helyzetű kulturális intézmény támogatása,
- III. Válságos helyzetű kisebbségi önkormányzat céljainak támogatása,
- IV. Egyéb kisebbségi célok megvalósításának támogatása.”⁴⁷

A bizottság az elbírálás során az I-III. kategóriába tartozó kérelmeket részesíti előnyben. 1996 decemberétől 1998 áprilisáig a bizottság 207 kérelmet bírált el pozitívan és 51-et negatívan.

⁴⁶ A táblázat eredeti forrása: A Magyar Köztársaság Kormánya: J/4456. számú BESZÁMOLÓ, a Magyar Köztársaság területén él ő nemzeti és etnikai kisebbségek helyzetéről (2009. február — 2011. február), <http://www.parlament.hu/irom39/04456/04456.pdf>

⁴⁷ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

22. táblázat: *Kisebbségi Tárcaközi Bizottság támogatásai 1996. december – 1998. április között*⁴⁸

Kisebbség	összeg Ft-ban
cigány	89 179 417
horvát	54 680 304
román	44 458 772
szerb	15 877 000
szlovák	45 898 573
német	51 080 326
szlovén	13 828 785
lengyel	5 078 787
ukrán	19 125 700
ruszin	350 000
bolgár	250 000
görög	1 500 000
interetnikus	1 000 000
összesen:	342 307 664

Forrás: NEKH

A benyújtott pályázatok többsége az oktatási intézmények krízishelyzetének megoldásának támogatására irányult. A Kisebbségi Tárcaközi Bizottság az ukránok számára 19 millió Ft-ot biztosított székház támogatásként, amit ingatlanvásárlásra költhettek. Az épületben ezt követően megnyílt az Ukrán Oktatási és Kulturális Centrum. A bizottság működését a beérkezett kérelmek alapján szükségesnek mondhatjuk, ugyanis azoknak az oktatási és kulturális intézményeknek, akik önhibájukon kívül kerültek krízishelyzetbe, szükségük van egy ilyen vis maior jellegű elkülönített keretösszegre.

⁴⁸ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

KISEBBSÉGI CIVIL SZERVEZETEK, EGYESÜLETEK⁴⁹

Magyarországon az 1990-es rendszerváltás rendkívül intenzív érdekképviselési szerveződést váltott ki. Ma az egyesületek, klubok, együttesek és különböző civil szervezetek száma egyre csak nő, ugyanis a jelenleg hatályos Alkotmány 1. § kimondja, hogy „Az egyesülési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelyet a Magyar Köztársaság elismer, és biztosítja annak zavartalan gyakorlását. Az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van arra, hogy másokkal szervezeteket, illetőleg közösségeket hozzon létre vagy azok tevékenységében részt vegyen.”⁵⁰

A törvény 2. § (3) bekezdése értelmében „Társadalmi szervezet minden olyan tevékenység végzése céljából alapítható, amely összhangban áll az Alkotmánnyal és amelyet törvény nem tilt. Társadalmi szervezet elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység végzése céljából nem alapítható. Az egyesülési jog alapján fegyveres szervezet nem hozható létre.”⁵¹ Ezen felül a kisebbségi jogokról szóló törvény 10. § a következőket írja: „A kisebbséghez tartozóknak a közéletben való részvétele nem korlátozható. Érdekeik kifejezésére, védelmére – az alkotmányos szabályozás szerint – egyesületeket, pártokat, más társadalmi szervezeteket hozhatnak létre.”⁵² Az állam ezeket az önszerveződéseket támogatásban részesíti.

23. táblázat: *Kisebbségi civil szervezetek támogatása 1997, 1998 és 1999-ben (Mft)*⁵³

3. Kisebbségi civil szervezetek támogatása (Ogy, Emberi jogi)	70,0	79,1	87,8
---	------	------	------

Az egyesületi törvény megjelenése óta a különböző kisebbségi szervezetek, egyesületek, klubok és együttesek száma növekszik. A KSH 2000-ig rendelkezett pontos adatokkal a nonprofit kisebbségi szervezetekről, ami szerint 2000-ben a

⁴⁹ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

⁵⁰ 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról, http://www.complex.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=98900002.TV

⁵¹ 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról, http://www.complex.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=98900002.TV

⁵² 1993. évi LXXVII. törvény II. Fejezet 10. §

<http://www.nemzetisegek.hu/dokumentumok/kisebbssegitorveny/kisebbstorvmagyar2006.pdf>,

Letöltés dátuma: 2010. december 10.

⁵³ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

kisebbségi jogok védelmére 39 alapítvány és közalapítvány, továbbá 307 társas nonprofit szervezet, míg a kisebbségi kultúra ápolására 86 alapítvány és közalapítvány, valamint 315 társas nonprofit szervezet működött. Az Országgyűlés 2001-ben 291 civil szervezetet támogatott összesen 105 millió forinttal, 2002-ben pedig 244 kisebbségi civil szervezetet 110 millió forinttal. Az ukrán civil szervezet működését 2002-ben 700.000 Ft-tal segítette.

24. táblázat: *Nonprofit szervezetek száma 1996 és 2000 között*⁵⁴

Tevékenységi csoport	Alapítvány, közalapítvány	Társas nonprofit szervezet	Összesen	Növekedés %-ban, az előző évhez viszonyítva
Kisebbségi jogok védelme				
1996.	37	250	287	
1997.	36	293	329	14,63
1998.	33	280	313	-4,86
1999.	35	287	322	2,88
2000.	39	307	346	7,45
Kisebbségi kultúra ápolása				
1996.	53	279	232	
1997.	76	259	335	44,4
1998.	87	291	368	9,85
1999.	88	309	397	7,88
2000.	86	315	401	1,01

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

25. táblázat: *A kisebbségi civil szervezetek országgyűlési támogatása 2001 és 2002-ben*⁵⁵

Kisebbség	2001		2002	
	Támogatás	Kisebbségenkénti megoszlás	Támogatás	Kisebbségenkénti megoszlás
bolgár	800.000	0,76 %	1.200.000	1,09 %
cigány	39.300.000	37,43 %	33.300.000	30,27 %
görög	1.500.000	1,43 %	1.700.000	1,55 %
horvát	11.800.000	11,24 %	13.200.000	12,00 %
lengyel	1.200.000	1,14 %	1.600.000	1,45 %
német	23.300.000	22,19 %	26.800.000	24,36 %
örmény	1.000.000	0,95 %	1.500.000	1,36 %
román	5.400.000	5,14 %	6.300.000	5,73 %
ruszin	0	0,00 %	500.000	0,45 %
szerb	4.400.000	4,19 %	5.100.000	4,64 %
szlovák	13.800.000	13,14 %	15.200.000	13,82 %
szlovén	2.500.000	2,38 %	2.900.000	2,64 %
ukrán	0	0,00 %	700.000	0,64 %
Összesen:	105.000.000	100,00 %	110.000.000	100,00 %

Forrás: OGY Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottság

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a kisebbségek civil szervezeteinek önálló kezdeményezéseihez nyújt segítséget. Az ukrán kisebbség civil szervezetei 2001-ben 300 ezer, 2002-ben pedig 200 ezer forint működési támogatást kaptak.

⁵⁴ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

⁵⁵ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

26. táblázat: *Kisebbségi civil szervezetek országgyűlési támogatása 2005-ben és 2006-ban*⁵⁶

Kisebbség	2005		2006	
	Támogatás	Kisebbségenkénti megoszlás	Támogatás	Kisebbségenkénti megoszlás
bolgár	1 100 000	1,00%	1 100 000	1,00%
cigány	39 100 000	35,55%	39 300 000	35,73%
görög	1 700 000	1,55%	1 700 000	1,55%
horvát	9 150 000	8,32%	9 150 000	8,32%
lengyel	1 500 000	1,38%	1 500 000	1,38%
német	31 800 000	28,73%	31 400 000	28,55%
őrmény	600 000	0,55%	600 000	0,55%
román	7 450 000	6,77%	7 450 000	6,77%
ruszín	200 000	0,18%	200 000	0,18%
szerb	4 800 000	4,38%	4 800 000	4,38%
szlovák	10 700 000	9,73%	10 700 000	9,73%
szlovén	1 200 000	1,09%	1 200 000	1,09%
ukrán	900 000	0,82%	900 000	0,82%
Összesen:	110 000 000	100,00%	110 000 000	100,00%

Forrás: Az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottsága

A Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület 2005-ben és 2006-ban is 900 ezer Ft támogatást kapott az Országgyűléstől.

⁵⁶ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

KISEBBSÉGI KÖZMŰVELŐDÉS, HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KÖZÖSSÉGI ÉLET⁵⁷

A kisebbségi kultúra megőrzésében, fejlesztésében a kisebbségi önkormányzatoknak és szervezeteknek fontos szerepük van. A Kisebbségi törvény kimondja, hogy a kisebbségi szervezetek közművelődési tevékenységet is folytathatnak, amihez intézményeket alapíthat, valamint azok nemzetközi kapcsolatokat tarthatnak fenn. Az országos önkormányzatok könyvtárat, kiadót, kisebbségi színházat, országos kulturális, művészeti, tudományos intézetet, valamint országos közép és felsőfokú intézményt hozhatnak létre, amikhez támogatást is igényelhetnek. A települési önkormányzatok közkönyvtárainak feladata, hogy anyanyelvi könyvekkel lássák el a kisebbségeket. A közkönyvtári hálózat a kisebbségek közül csak a horvátok, a németek, a románok, a szerbek, a szlovákok és a szlovének számára nyújtott szolgáltatást. A hazai kisebbségek módszertani báziskönyvtárának szerepét a budapesti Országos Idegennyelvű Könyvtár látja el, de a horvátok, németek, románok, szerbek, szlovákok és szlovének ezen felül még könyvtári hálózattal is rendelkeznek. Ez a hálózat 19 báziskönyvtárból és több száz helyi és intézményi bibliotékából áll. Azok a kisebbségek, akiket nem látnak el a közkönyvtárak, az önkormányzataik erőfeszítése árán próbálják létrehozni a bázisállományukat. A Kisebbségi Közalapítvány 1997-ben a könyvtárakat, közgyűjteményeket és a műemlékeket 8 millió Ft-tal, 1998-ban 11,56 millió Ft-tal támogatta.

⁵⁷ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

27. táblázat: *A Kisebbségi Közalapítvány támogatása 1997-ben és 1998-ban*⁵⁸

Pályázati tematika	Megítélt támogatás forintban	
	1997-ben	1998-ban
Kiadás, terjesztés, műfordítás	19 403 600	19 463 890
Színház	3 980 170	4 156 420
Könyvtár, közgyűjtemény, műemlék	7 820 946	11 560 363
Média	9 240 813	15 120 198
Gyermek és ifjúsági programok	44 620 696	38 353 536
Hitélet	5 388 200	5 564 240
Közéleti szakemberek képzésének támogatása	6 923 000	7 530 106
Hagyományörzés	62 502 166	63 869 708
Közösségek rendezvényei		6 300 000
Évkönyvek (kalendáriumok) kiadása		
Kutatás	12 743 940	
Kutatói, művészeti ösztöndíjak		14 833 000
Meghívásos pályázatok	2 000 000	3 000 000
Ösztöndíjak (tanulmányi)	1997/98-as tanév 70 000 000	1998/99-es tanév 76 000 000
Országos terjesztésű sajtó	170 000 000	177 500 000
Kisebbségi anyanyelvű regionális és helyi média		ld. a Média-ban!
Elnöki keret	2 928 000	3 000 000
Összesen:	419 551 531	446 251 461

Forrás: A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány Titkársága

A kisebbségek tárgyi emlékeinek gyűjtésével a megyei és települési önkormányzatok által fenntartott múzeumok, valamint a budapesti Néprajzi Múzeum foglalkozik. Jelenleg három bázismúzeum⁵⁹ van, amelyik országos szinten foglalkozik a kisebbségek tárgyi emlékeinek gyűjtésével, 16 kisebb múzeum, két magángaléria és 41 tájház.

1999-ben Magyarországon két kisebbség rendelkezett olyan színházzal, amely önálló épületben működött. Az egyik a német nyelvű Deutsche Bühne Szekszárdon, a másik a Horvát Színház Pécsen. A Szekszárdon működő német nyelvű színházat a Tolna Megyei Önkormányzat és a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata közösen tartja fenn. 1995-ben a pomázi helyi önkormányzat és a Szerb Demokratikus Szövetség létrehozta a „Joakim Vujity” Szerb Színházat, mely Budapesten és Lórénen működött, de ma már csak Lórénen. 1996-ban megalakult az első bolgár színtársulat, a Malko Teatro (Kis Színház). A Malko Teatro színtársulatot és a szarvasi Vertigo Szlovák Színházat az Országos Önkormányzat tartja fenn. A cigány kisebbség által folytatott színházi tevékenységgel foglalkozó műhelyek, társulatok produkciói több fővárosi közművelődési intézményben is láthatók. Ezek a hivatásos kisebbségi színházi társulatok az éves költségvetésből pályázati úton nyernek támogatást. 2005-ben és 2006-ban is 111 milliót fordítottak a színházak támogatására. Azonban a hivatásos

⁵⁸ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

⁵⁹ A három bázismúzeum – Tata, Mohács és Békéscsaba

színházak mellett még működnek amatőr színházi társulatok is. Ilyen társulata van a görög, a lengyel (Dom Otwarty színjátszó társulat), a szlovén és az ukrán közösségnek.

A kisebbségek internetes megjelenése a kisebbségek hazai sajtójának internetes megjelenítésével kezdődött. A világhálón először megjelent kisebbségi hetilapok a Srpske Narodne Novine, a Neue Zeitung, a Foaia Romaneasca, a Ludove noviny és a Hrvatski Glasnik volt, majd őket az Országos Ruszin Hírlap, az ukrán Hromada, a görög Kafeneio és a Barátság követte.

Az országos kisebbségi önkormányzatok közül 2004 előtt az országos német, görög, horvát, szlovák, szlovén és ukrán önkormányzat indított honlapot. A ruszinoknak a fővárosi önkormányzatuk hozott létre honlapot. A bolgárok, örmények, lengyelek részéről az országos, fővárosi vagy a vidéki civil szervezetük indított honlapot. A kisebbségek honlapja általában három különböző nyelvi formában történik. Az egyik tájékoztató nyelv a kisebbség anyanyelve, a másik a magyar és van ahol még angol nyelven is megjelenik. 2003 februárjáig a Magyarországi Ukránok internetes oldalait 4523-an látogatták.

KISEBBSÉGI OKTATÁS⁶⁰

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. számú törvény meghatározó szerepet tölt be a kisebbségi oktatásban, ugyanis Magyarországon az oktatás nyelve magyar és a vele együtt élő kisebbségek nyelve. Ezen felül még kiemeli azt is, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségeknek joguk van az anyanyelvi oktatáshoz.

A Kisebbségi törvénynek jelentős szerepe van a kisebbségi oktatás továbbfejlesztésében, ugyanis egybefogja az addig keletkezett szabályozásokat a kisebbségi oktatással kapcsolatban, valamint a kisebbségi önkormányzatok számára véleményezési és egyetértési jogot ad. Ezek a jogok az 1996. évi módosításba is belekerültek. Az országos önkormányzatok maguk is működtethetnek oktatási intézményeket.

Politikai okai is voltak annak, hogy az oktatási törvényben rögzítették az országos önkormányzatok véleményezési és egyetértési jogát minden kisebbségi oktatással kapcsolatos kérdésben. A helyi önkormányzatok egyetértési joggal rendelkeznek a kisebbségi oktatást érintő kérdésekben.

Jelenleg ukrán nyelvi képzésre középszinten Baktalórántházán, felső szinten Budapesten az ELTE-én, Szegeden, Nyíregyházán és Debrecenben van lehetőség, de alap-, közép- és felsőfokú állami nyelvvizsga letételére nincs lehetőség. Az érettségit azonban biztosítják a diákok számára, annak ellenére, hogy az semelyik felsőoktatási intézményben sem ad plusz pontot.

A tizenhárom nemzeti, etnikai kisebbség oktatás szempontjából három csoportra bontható. Az első csoportba tartoznak a horvátok, németek, románok, szerbek, szlovákok és szlovének, akik a magyar közoktatáson belül oktatási hálózattal rendelkeznek. A második csoportban találhatók a bolgárok, görögök, lengyelek, örmények, ruszinok és ukránok, akik a közoktatási rendszeren kívül oktatják a

⁶⁰ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest 1999

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

Hartyányi Jaroslava [2001]: A Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület. AGROINFORM Kiadó, Budapest

nyelvüket, úgynevezett vasárnapi iskolában. A harmadik és létszámban legnagyobb cigány kisebbség tanítása egy „felzárkóztató” oktatási keretben történik.

A magyar közoktatásnak biztosítania kell a kisebbségek oktatásakor mindazt a szolgáltatást, amit a közoktatás nyújt. Nem elég az, hogy ezeket a szolgáltatásokat az anyanyelvükön nyújtja, hanem biztosítani kell számukra az anyanyelvük oktatását, és a népcsoportjuk kultúrájának és történelmének megismeréséhez szükséges feltételeket. A kisebbségi oktatást helyi szinten a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény tartalmazza, amely kötelezővé teszi számukra azt, hogy biztosítsák a kisebbségek oktatását. Ezekre a többletfeladatokra a költségvetési törvény alapján többletforrást biztosítanak. 1997-ben 3246,8 millió Ft-ot, 1998-ban 3924 millió Ft volt, míg 1999-re a tervezett támogatás összege 4941 millió Ft.

28. táblázat: *Kisebbségi oktatás kiegészítő normatív támogatása 1997, 1998, 1999-ben (MFt)*⁶¹

8. MKM - Magyarországi nemzetiségi, etnikai kisebbségi feladatok támogatása	274,9	290,0	
OM kis. okt. feladatokra fordítható kerete			250,0
9. Országos Kisebbségi Bizottság (MKM)	8,0	8,0	8,0
10. Gandhi Közalapítvány	325,0	230,0	210,0
11. Szociális lakásépítés (Jóléti Szolgálat Alapítvány)	50,0		
12. Kisebbségi színházak (MKM, OM)	35,0	40,0	45,0
13. A nemzeti és etnikai kisebbségi oktatás kiegészítő normatív támogatása (Ft/fő):			
óvodai nevelés	19.500,-	23.000,-	25.000,-
általános és középiskola:	23.000,-		
- kisebbségi nyelv oktatása esetén:		24.500,-	26.000,-
- cigány felzárkóztató:		24.000,-	27.000,-
- kisebbség nyelvén vagy kéttannyelvű:		27.000,-	32.000,-
kiegészítő óvodai + iskolai normatíva	18.000,-	20.000,-	20.000,-
kéttannyelvű középiskola	17.000,-		
cigány tanulók kollégiumi nevelése		10.000,-	22.000,-
Mindösszesen:	3246,8	3924,	4941,
14. Közmunkaprogramok támogatása	4000,0	4100,0	2000,0
Szociális válságkezelő program			620,0

Forrás: Magyar Közlöny

⁶¹ A táblázat eredeti forrása:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest

ÖSSZEGZÉS

A dolgozatom megírása során egyértelművé vált számomra, hogy rendkívül erős a kölcsönhatás a magyarországi kisebbségek és a többség között. Valódi kölcsönhatásról van szó, melynek keretében a kisebbségek életében megjelentek a magyarságra jellemző értékek és fordítva, a magyarság is gazdagodott a kisebbségek által.

Véleményem szerint a mai kisebbségek, azon belül is az ukrán kisebbség szervezetének működéséhez a Magyar Állam biztosítja az anyagi feltételeket. A rendszerváltozást követően, de különösen az ukrán önkormányzatok létrejötte után az állami költségvetés normatív és pályázati eszközök segítségével alapvetően hozzájárult az önkormányzati működéshez szükséges pénzügyi feltételek megteremtéséhez. Az önkormányzatok e pénzügyi támogatások segítségével hozták létre az infrastruktúrájukat, a kulturális identitásukat biztosító lap kiadását, valamint a kisebbségi lét folyamatos fenntartását.

Ugyanakkor a rendszerváltást követően a kisebbségek érdekeinek érvényesülését biztosító jogi garanciák elégségesek, nagyrészt garantálják ezen érdekek megvalósulását. Megítélésem szerint a rendszerváltást követően a magyar törvényalkotás elindult egy úton, amelyen törekszik biztosítani a kisebbségek érdekérvényesítésének lehetőségét. A Magyar Országgyűlés 1993-ban megalkotta a kisebbségekről szóló törvényt. E törvény eredményeként először 1994-ben létrejöhettek a kisebbségi önkormányzatok, melyek a helyi önkormányzatok szintjén megjeleníthették a kisebbséghez tartozók különös érdekeit. Sajnos azonban a 2005-ös törvény módosítását követően sem szűnt meg az az ellentmondásos helyzet, hogy éppen e kisebbségi törvény lehetőségeit kihasználva, az egyébként kisebbséghez nem tartozók visszaéljenek a jogszabály adta lehetőségekkel. Ebben a tekintetben az ukrán önkormányzatiság is érintett, hiszen létrejöttek olyan képviselők is, melyeknek kisebbséghez való tartozása megkérdőjelezhető.

Továbbá az, hogy bár az országos kisebbségi önkormányzat egyfajta partneri viszonyban áll a törvényalkotó Országgyűléssel, ez a viszony azonban korántsem elegendő ahhoz, hogy garantálja a kisebbségi jogok érvényesülését a magyar parlamentben.

IRODALOMJEGYZÉK

Felhasznált szakirodalom:

- Hartyányi Jaroslava [2001]: A Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület. AGROINFORM Kiadó, Budapest
- Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [1999]: Kisebbségek Magyarországon 1999. Cyber Art Stúdió, Budapest
- Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2004]: Kisebbségek Magyarországon 2002-2003. Kaloprint Kft., Kalocsa
- Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal [2008]: Kisebbségek Magyarországon 2006-2007. Croatica Kiadó, Budapest

Felhasznált folyóirat:

- Régió Kisebbségtudományi Szemle 1991. 2. évf. 1. sz.
<http://epa.oszk.hu/00000/00036/00005/pdf/21.pdf>, Letöltés dátuma: 2011. február 15.

Felhasznált internetes hivatkozások:

- Bindorffer Györgyi: Jövevényektől az államalkotó tényezőig
 - Nemzetiségek és nemzetiségpolitika Magyarországon 1790-től napjainkig,
<http://www.kisebbsegiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>, Letöltés dátuma: 2011. február 01.
- Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek autonómiája,
http://www.hhrf.org/kisebbsegkutatas/kk_2006_03/cikk.php?id=1415,
Letöltés dátuma: 2011. február 16.
- Bindorffer Györgyi: Kisebbség és kettős identitás,
<http://mek.oszk.hu/03600/03649/>, Letöltés dátuma: 2011. március 01.
- Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény történeti kronológiája,
<http://adatbank.transindex.ro/regio/tortenelem/?nevmutato=91>,
Letöltés dátuma: 2011. március 09.
- 1993. évi LXXVII. törvény,
<http://www.nemzetisegek.hu/dokumentumok/kisebbsegitorveny/kisebbstorvmagyar2006.pdf>, Letöltés dátuma: 2010. december 10.
- A Magyar Köztársaság Kormánya: J/4456. számú BESZÁMOLÓ,
a Magyar Köztársaság területén él ő nemzeti és etnikai kisebbségek helyzetéről
(2009. február — 2011. február),

<http://www.parlament.hu/irom39/04456/04456.pdf>,

Letöltés dátuma: 2011. október 21.

- Országgyűlési Hivatal: Magyarország új alkotmánya 2012. január 1-től,
<http://www.magyarhirlap.hu/images/napilap/pdf/530.pdf>,
Letöltés dátuma: 2011. október 21.
- Országos Horvát Önkormányzat nyilatkozata:
http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/horvat_onk.pdf
Letöltés dátuma: 2011. október 17.
- Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat nyilatkozata:
http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/ruszin_onk.pdf
Letöltés dátuma: 2011. október 17.
- Bolgár Országos Önkormányzat nyilatkozata:
http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/bolgar_onk.pdf
Letöltés dátuma: 2011. október 17.
- Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának nyilatkozata:
<http://www.parlament.hu/biz/aeb/info/mnoo.pdf>
Letöltés dátuma: 2011. október 17.
- 1949. évi XX. törvény: A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=94900020.TV
Letöltés dátuma: 2011. október 01.
- 35/1992. (VI. 10.) AB határozat:
http://www.jogtar.mtaki.hu/jogszabalyok/Roma_Jogtar_Pdf/Romakat_erinto_AB_hatarozatok/35.1992._VI.10._AB_hatarozat.pdf
Letöltés dátuma: 2011. október 04.
- 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról,
<http://letoltes.aba.hu/onkormanyzatitorveny/%D6nkorm%E1nyzati%20t%E6rv%E9ny.pdf>,
Letöltés dátuma: 2011. március 05.
- 1994. évi LXI. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról
<http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=9119>,
Letöltés dátuma: 2011. március 07.